

CHWAŁA (4491) *sb f*

chwała (4447), **chfała** (43), **fała** (1); *chfała MurzHist* (10); *chwała : chfała SeklWyzn* (3 : 1); *chfała : fała MurzNT* (32 : 1).

-ã- (4103), -a- (107); -a- *RejFig, WerGość, BielRozm* (2); -ã-: -a- *RejPs* (296 : 16), *MurzHist* (4 : 6), *MurzNT* (24 : 9), *KrowObr* (101 : 5), *RejWiz* (15 : 1), *Leop* (142 : 6), *RejZwierz* (7 : 1), *BibRadz* (117 : 5), *BielKron* (119 : 3), *Mącz* (123 : 5), *RejAp* (173 : 5), *RejPos* (292 : 4), *BielSat* (3 : 1), *RejZwierc* (52 : 1), *RejPosWstaw* (23 : 1), *BudBib* (46 : 6), *CzechRozm* (121 : 3), *KarnNap* (9 : 1), *SkarJedn* (12 : 2), *KochPs* (58 : 2), *SkarŻyw* (113 : 8), *NiemObr* (70 : 1), *ReszHoz* (4 : 1), *ArtKanc* (140 : 4), *GórnRozm* (2 : 1), *KochWr* (5 : 1), *SarnStat* (27 : 1), *SiebRozmyśl* (20 : 2), *PaxLiz* (2 : 1); *końcowe a jasne*.

sg N chwała (971). ◇ *G chwały* (1162). ◇ *D chwale* (547). ◇ *A chwałę* (1290). ◇ *I chwałą* (193) [*w tym: -ąm* (1)]. ◇ *L chwale* (208). ◇ *V chwało* (13). ◇ *pl N chwały* (10). ◇ *G chwał* (9). ◇ *D chwałám* (2) *BibRadz, KwiatKsięż*, *chwałóm* (4) *Mącz*. ◇ *A chwały* (58). ◇ *I chwałami* (21); -ami (15), -ami (2), -(a)mi (4); -ami : -ami *RejPs* (6 : 1), *BibRadz* (1 : 1). ◇ *L chwałach* (6); -ach (5) -ach (1) *OpecŻyw*.

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XIX w.

1. Honor, cześć, godność, pochwała, uszanowanie, poważanie (168) :

a. *W ujęciu czynnym: oddawanie czci; pochwała; gloria, laus Mącz, Calep; comprobatio Mącz* (112) : *blogoślawiony który w ijmie bożę ijdzie/ na wieki muchwała będzie. OpecŻyw* 71v; *LubPs* Y6; *Których kxiąg zácności żadny człowieczy ięzyk/ żadná mowá y chwałá/ doftátecznie fchwálić nie może. Leop* VVv; *Iáko kamyk drogi wrzucony miedzy kupę kámienia/ ták ieft chwałá którą kto czyni fzalonemu. BibRadz Prov* 26/8; *BielKron* 40v; *Nihil praetermisi inter ornando, Nicem nie opuścił com yedno twey chwale należec baczył. Mącz* 226d; *RejAp* 110v; *GórnDworz* 04v; *RejPos* 225; *WujJudConf* 48; *Phil* 12; *WujNT 2.Cor* 3/11 [2 r.]; *SkarKaz* 83a.

chwała kogo, czego (6): *LubPs* E4v; *Leop Apoc* 21/26; *Páweł niedba o chwałę niewiáły wiefzczey. BibRadz Act* 16 arg; *WujNT Yyyyy*2. *Cf Wyrażenia przyimkowe.*

chwała komu (5): *Chwałá y cześć káżdemu który dobrze czyni WujJud* 53v, 48v; *SkarKaz* 350a. *Cf Wyrażenia przyimkowe.*

Zwroty: »chwałę czynić« [szyk zmienny] (2): *Ieśli mi tę chwałę tżynicie/ kthora tylko lámemu Pánu Bogu należy/ tedy moc Bożá fromoćicie KrowObr* 154; *BielKron* 255.

»chwałę da(wa)ć; chwała dawana« [*szyk zmienny*] (7; 1): *HistJóz Dv* [2 r.]; *HistAl* L2; *OrzList* gv; *BielKron* 44; *RejAp* 180; *RejPosWstaw* [1103]; *Potym náłz Hetman z twarzą wefołą śpiéwáiąc Krzyknał/ zwyciężcy fwemu winną chwałę dáiąc. ZawJeft* 14.

»mieć chwałę« = *habere gloriam a. laudem Vulg* (9): *Mieyćiełz chwałę wfythy tacy wy którzy wnim trwacie MrowPieś* A4v; *Leop Rom* 4/2; *Mącz* 203b; *HistRzym* 21; *RejPos* 224v; *WujJudConf* 97; *WerKaz* 293; *ArtKanc* N12; *WujNT Rom* 13/3.

»chwałę odnosić (a. odnieść), chwały dostąpić« [*szyk zmienny*] (6 : 2): *Seth á Sem v ludzi chwały doftąpili [gloriam adepti sunt] Leop Eccli* 49/19, *Eccli* 50/5; *ReszHoz* 124; *chwałę odnoście wfzyscy ludzie fercá fczerego. LatHar* 161 [idem 438, 473, 610], 41, 438, 473, 610.

»chwały szukać, szukający« = *quaerere gloriam PolAnt, Vulg; glorians PolAnt [szyk zmienny]* (10 : 1): *TarDuch* B5v; *Leop 1.Thess* 2/6; *BibRadz Ioann* 7/18, *2.Cor* 5/12, *1.Thess* 2/6; *ModrzBaz* 59;

Biądę też takowym opowiada/ ktorzy chwały od ludzi łzukáią *NiemObr* 115, 15; *WujNT* 322 *marg*, *Ioann* 5/44, 7/18.

»chwałą uczcić« (1): Krol go łáfkáwie opuścił/ Bárzo wielką chwałą vczcił. *BierEz* G3v.

Wyrażenia: »docześna chwała« (1):konieczniechmy thego nie w nádzieię iákíey docześney chwały vczynili *BibRadz* I *4v.

»(nie)godny (a. (nie)godzien), dostojen chwały« = *laude dignus, lauream adeptus Mącz; commendabilis, illaudatus, improbabilis, laudativus Calep* [szyk 22 : 11] (32 : 1): dlá tego dziwnégo iego żywota/ dóštoien był ij iest wielkie chwály *OpecŻyw* 47v; Niczemnac yeft gładkosć/ álé tá nyewyáltá która sie bogá boi godná yeft chwały. *GliczKsiąz* P8; Abowiem thym więtfśey ten chwały godzien iest niżli Moizełz [*Amplioris enim gloriae iste prae Moyse dignus est habitus*]/ im więtfśá cześć ma *Leop Hebr* 3/3, 1.*Thess* 1 *arg*; *BielKron* 68; Excellens omni genere laudis, Z káżdey ftroney godny chwały. *Mącz* 46c, 88d, 186a; máło rzeczy v Włochow widzę/ ktoreby były godne chwały *GórnDworz* Cv; nieprzyacielem iest pan Boiánowłki białymgłowam/ gdyż y to w nich gáni/ co iest chwały wielkiey godno. *GórnDworz* Aa2, D7, D7v, G8v, Aa6v, Dd7v (11); *ModrzBaz* 2; *KochFr* 64; *GórnRozm* C2v, 13; Illaudatus – Chwały niegodny, ani wfpomianánią. *Calep* 503b, 221b, 514a, 586b; *GrochKal* 3; *KochPij* C2v; *KochFrag* 22; *WujNT* 536; *JanNKar* D4; *SzarzRyt* D4v.

»ludzka chwała« = *gloria hominum Modrz* [szyk 4 : 2] (6): *TarDuch* B5v; *WujJud* 48v *marg*, Nn4; *ModrzBaz* 59; *NiemObr* 4; gdyż prawdziwa cnotá y łlawá nie potrzebuie ludzkiey chwały. *Phil* I2.

»chwała swa« [szyk 2 : 1] (3): Pychá y nádętością wielką będąc vniesieni/ łwą chwałę nád Boską zacniey przekłádáli. *BibRadz* I 6c *marg*; Ty rzeczy niektore łą wymyłne od Poetow Greckich/ bo oni miáry nie mieli chwale łwey w piłaniu *BielKron* 54v; *WujNT* 322 *marg*.

»chwała własna« = *gloria propria PolAnt, Vulg* (3): *BibRadz Ioann* 7/18; Ale iáko to oni z ciáłá/ chwały włafney w tym łzukáiąc/ czynili *NiemObr* 15; *WujNT Ioann* 7/18.

Szereg: »cześć, (a, i) chwała« [szyk 17 : 3] (20): *WróbŻółtGlab* A3v; Cześć y chwałá [*Honor et gloria*] w mowie łmyłnego: ále ięzyk nieroštropnego iest wywrocenie iego. *Leop Eccli* 5/15, *Apoc* 21/26; *BielKron* 40v, 44; *KwiatKsiąz* B2; Incenduntur omnes ad studia gloria, Sławá/ cześć/ y chwałá/ wiele ym dodáwa chući ku vczeniu. *Mącz* 167c, 186a, 203b, 274a; *GórnDworz* D5v, D7v, G8v; *HistRzym* 21; *WujJud* 48v, 53v; Vdręczenie y včíłk czyniącemu źle/ á chwałá/ cześć y pokoy czyniącemu dobrze. *SkarKaz* 350a. *Cf Wyrażenia przyimkowe.*

Wyrażenia przyimkowe: »ku chwale« (5): Ktorzy go miłuią thy on rozłzyrza ku chwale. *BibRadz Eccli* 1/17.

~ *ku chwale kogo* (1): Bądźćiefz tedy poddáni włzelkiemu ludzkiemu łtworzeniu dla Pána: choćiaz krolowi/ [...] choćiaz łtároftam/ iáko przezeń połłányim ku pomśćie złoczyńcow/ á ku chwale dobrze czyniących. *WujNT* 1.*Petr* 2/14.

ku chwale komu (2): Laudativum genus orationis, Rzecz komu ku czćy a chwale vcziniona. *Mącz* 186b; *OrzQuin* Mv.

Szereg: »ku czći a (i) (ku) chwale« (3): Laudem gloriamque alicuius versibus seu carmine celebrare, Ku czći á chwale czíey wirłze nieyákíe łpíłác. *Mącz* 45d, 186b; gdy co álbo Bogu/ álbo też y Rzeczypołpolitéy/ ku czći y ku chwale kofztownie zbudowáli *OrzQuin* Mv. ~

»na chwałę [kogo]« (1): ná pomstę iednąk złoczyńcow/ lecz (ná) chwałę dobrze czyniących [*ad vindictam quidem malefactorum, laudem vero beneagentium*]. *BudNT* 1.*Petr* 2/14.

b. *W ujęciu biernym: posiadanie czci; decus, splendor* *Mącz* (56) : *HistJóz* D4v; *WróbŻoIt* K7v, 61/8, 70/6, 88/18, ee3v; *RejPs* 162v, 169; *LubPs* Z, Z5v, hh4v; *Leop Ps* 108/1; tedy ile ieft rzecz przyftoyna ziednął łobie v każdego chwałę y sławną pamięć *BibRadz* I *4v, *Hab* 2/16, *Eccli* 45/2, 24; *Summo splendore praediti*, Wyfokiey chwały/ niepołpolitey cnoty. *Mącz* 409c; *WujJud* 108 v; á oná wżytkę chwałę z siebie fkládáiąc/ ná P. Bogá ią wlewa *SkarKaz* 580b.

chwała kogo, czego (11): *KrowObr* 27; *Leop Rom* 2/29; Chwałá poſlednieyſza domu tego będzie więczſza á niź pierwfzego *BibRadz* Agg 2/10; *KwiatKsiąż* B4v; *RejAp* 186v; *SkarŻyw* A4v; *GrochKal* 16; *WujNT Rom* 2/29; Ku wynieſieniu chwały ſprawiedliwych ludzi *SarnStat* 953; *GoſtCaſt* 7. *Cf Wyrażenia przyimkowe.*

chwała komu (4): ſkąd cześć y chwała ludziom pochodzi/ która mądreemu człowiekowi po cznocie ieft napirwſzą zapłátą. *KwiatKsiąż* E2. *Cf Wyrażenia przyimkowe.*

Wyrażenia: »chwała swoja« (1): iákobychemy wżytcy [...] nie liebie/ ani ſwoie chwały/ miłowáli *BudBib* C3v.

»ſwiecka chwała« (1): On mniwał by to ku ſwieckiey chwale ſzło *BielKron* 343.

Szeregi: »cześć, (a, i) chwała« = laus et gloria *Vulg* [szyk 10 : 4] (14) : Czełzcz y chwała czlouyecza yeſth ſpoczełnoſzczy ſwych rodzyczow *PatKaz* I 14; *LubPs* C; *KrowObr* 154; *KwiatKsiąż* E2; *Mącz* 79d, 185b, 186a; *GórnDworz* Dv, Kk4v; *ZawJeft* 27; y takich czci y chwały ſwietność/ niemogła w nim żalu y ſmętku [...] nigdy zatłumić *OrzJan* 36; *GosłCaſt* 7. *Cf Wyrażenia przyimkowe.*

»chwała i dostojność« (1): *Omnia ad gloriam et splendorem revocanda sunt*, Wżiſtki rzeczy máyą być ku pirwſzey chwale y doſtoynoſci przywrócone. *Mącz* 409c.

»chwała i godność« (1): przeto iż człowieká zacnieyſzego obecność/ częſtokroć zwykłą [!] chwałę y godność podleſzych vmnieyſzać *KwiatKsiąż* B4v.

»chwała a moc« (1): gdzye oná tu nikomu chwały/ á mocy/ y káżdey opátrnoſci nie przywłálcza áni przypifuie *RejPos* 304v.

»chwała, (albo, i) powaga« [szyk 3 : 3] (6): *Florere autoritate et gloria in urbe*, Mieć powagę y chwałę w mieſcie. *Mącz* 131b, 456d; *RejAp* 186, 186v [3 r.].

Wyrażenia przyimkowe: »dla chwały« (1): Ná káždy dzień vmieram/ dla wáſſey chwały [*per ueſtram gloriam*] brácia *Leop* 1.*Cor* 15/31.

»k(u) chwale« (5):

~ *ku chwale kogo* (1): iż on ma raz ſwiát ſądzić [...] ku pohánbieniu niepobożnych/ á ku chwale wiernych. *BibRadz Ps* 75 arg.

k(u) chwale komu (3): *ArtKanc* N2Ov; lecz niewiáftá iefli zápuſci włofy ieft iey ku chwale [*gloria est illi*] *WujNT* 1.*Cor* 11/15, 1.*Petr* 1/7.

Szereg: »ku czci a (i) chwale« = in laudem et gloriam *Vulg* [szyk 1 : 4] (2): wielmożność twoiá wiele ynych rzeczy wáżnych ku czci á chwale twoiey poſlubyone máſſ mieć. *March*¹ A2; *WujNT* 1.*Petr* 1/7. ~

Iron (1): Czyłta to będzie Krolewka chwałá/ iefli go Antykryft [arcybiskup] koronował/ á iefliże bálwochwálcá Polakom Krolá dał OrzRozm K2v.

2. *Cześć religijna; oddanie czci Bogu; modlitwa; pokłon; ofiara; niekiedy też część ceremonii kościelnych, nabożeństwo; religio Mącz, Calep; adoratio, cultus Dei Mącz (2900)* : Przekłęci żydowie tey fkargi przyczynę wzięli z oné chwaly/ którą mu dzieci żydowłkié w kwietną niedzielę działaly *OpecŻyw* 120, 17, 20, 72, 73v, 101 (12); *OpecŻywSandR nlb* 6; *PatKaz I* 8v; *PatKaz III* 99, 107v; *WróbŻolt* 25/8, 34/28, 70/8, 14, 103/34, 118/171; *RejPs* 26v, 42v, 49v, 52, 52v (39); *SeklWyzn* g2v; *RejKup* k3, ee3; Iefliby ty więc (*marg*) chfálił (-) wyrządzaiąc mi chfále pádł przedemną/ Wízyłtki rzeczy twoie będą *MurzNT Luc* 4/7, s. 76, *Ioann* 17/5; *KromRozm III* A8v; Iáko Pan rozdawłzy włzytko łwoim wiernym/ nic zá tho od nich nye potrzebuie/ yedno chwaly. *LubPs aa marg*, C, C2, E4 [2 r.], F2v [2 r.], G2 (47); dziękuujemy Pánu Bogu/ offiáruiąc mu chwałę/ tho iefł owoc warg náłzych *KrowObr* 178v, 12, 69, 152v, 154, 168, 171v, 213v; *RejWiz* 51v, 52; *Leop Ps* 28/9, 29/13, 50/17, 64/2, *Is* 35/10 (8); *RejZwierz* 106; Vmiłowałem Pánie miełzkánie domu twego/ y mieyłce przybythku chwaly twoiey. *BibRadz Ps* 26/8, I *4v, 12a *marg*, *Ps* 49 *arg*, 14, 23 (17); *GrzegRóżn* D3; *SarnUzn* Dv, F6v; Oto Apołtoł powieda/ iż ná przodku y ná dokończeniu chwaly łwoiey mowia Alleluia *RejAp* 156, AA6, 10, 41, 49, 54 (13); *RejPos* 3v, 24, 72v, 84 [3 r.], 85v (18); *BiałKat* 31, 86, 203v, 228v; *GrzegŚm* 64; *KuczbKat* 295, 390; Dátán y Abiron [...] gdy łe łprzećiwili Moizełzowi á chcieli łobie nowe chwaly wymyłłác [...] iáko łe ogień łrodze z niebá łpadłzy palił *RejZwierz* 126; *WujJud* 54v *marg*, 58v [3 r.], 62 *marg*, 72, 106 (13); *WujJudConf* 58v, 176; *RejPosRozpr* b4v, c; *RejPosWstaw* 42, 42v, [1434]v; *BudBib Ex* 29/43, 1.Par 16/35, 2.Esdr 12/46, 4.Esdr 2/11, *Eccli* 15/9; Náprzod zá wiára idzie chwałá. A chwałá nie ma być nikomu inłzemu wyrządzaná/ iedno łámemu Pánu Bogu *BiałKaz* F3, Fv [2 r.], Gv; *CzechRozm* 9, 10, 29, 31v [5 r.], 32 (24); *SkarJedn* A7; Ięzyk móy także będzie łzérzył/ pánie/ Twá łpráwiedliwość: áni poprzełtánie Twéy chwaly wiecznie. *KochPs* 51, 30, 36, 41, 75, 76 (17); *SkarŻyw* 21, [237], 500, 531, 560; *CzechEp* 5, 36, 37, 86 [2 r.], 87 (13); *NiemObr* 112, 113 [3 r.]; *KochMRot* A3v; *ArtKanc* E14v, F4v, F19v, K14v, K16v (13); *KmitaPsal* A2; *KochWr* 23; *ZawJeft* 19; *GrabowSet* B4v, C, D, E2v, E4v (23); á rácz vczynić łobie ze mnie/ Kołcioł twoiey chwaly. *LatHar* 570, 6, 26, 93, 94, 165 (18); Y będąc záwłze krzyczáł łtruny głołnymi Chwałę/ poki mię łzczátek miedzy żywemi. *RybGęłli* D3; nie czyłáliłcie nigdy; Iż z włt niemowiaitek y łących wykonałł chwałę? *WujNT Matth* 21/16, s. 16 [2 r.], 103, *Ioann* 5/41, 8/50, 54 (23); *JanNKarGórn* G3v, G4v; *SiebRozmysł* C, K4v; *PowodPr* 46, 53, 68; *SkarKaz* 85a, 118a, 119b, 242b, 244b [2 r.], 454b, 580b; Twe przykazánie oczy nam zábáwia Wdzięczną rádołciá/ y łczyrą włtáwia Pánie twá chwałę/ ktorey nienárułzy Stárołć *SzarzRyt* A3v, B2, Dv.

chwała kogo, czego (321): *OpecŻyw* 179v; *RejPs* 151 v, 166v, 201, 212v; *SeklKat* N4v; *MurzHist* A3v; *KromRozm III* A6v; áby przez nas łzłá łłufłnie chwałá iego. *LubPs* F *marg*, A6v, B5, G3v, Iv, 14 (20); *KrowObr* 19[2 r.], 92, 95v, 131, 152v (11); *Leop* *A3v, AAa, *Ps* 27/7, 65/8, 144/5 (10); *BibRadz* I *6, 9d *marg*, 138c *marg*, 183d *marg*, *Ps* 33/2 (10); *GrzegRóżn* C2; *SarnUzn* D4v, D8v; Naydziełz wielką chwałę łmoká onego/ thák iáko y zá wíekow łtárych bywáło *RejAp* 107, [14]v, 176; *RejPos* 50v, 116v, 202v, 204, 250 (14); *BiałKat* 98v, 156; *KuczbKat* 285; *RejZwierz* 42v, 186v; *WujJud* A2v, 16; ábył dla twoiey y twego wiecznego oycá chwaly/ wygłádził te bálwochwálłtwá/

błędy y bluźnierstwá. *WujJudConf* 242v, 181; *RejPosWstaw* [412]v [2 r.]; *BiałKaz* Gv; *CzechRozm* 14v, 203, 214v, 215; *KochPs* 46, 94, 167, 169, 215; *SkarŻyw* 368, 397, 533; *StryjKron* 146, 400; *CzechEp* 47, 284, 286, 297, 319, 326; *NiemObr* 92, 106, 112, 121, 127, 152 [2 r.]; *ReszList* 188; *ArtKanc* C2; *KochWr* 24; *LatHar* 168, 444; *WujNT* 38, 81, 124, 195 *marg*, 324 (11); *SiebRozmyśl* H3v; *PowodPr* 13, 18, 40, 49, 51, 83; *SkarKaz* 244a, 454b, 581b, 609b; *SkarKazSej* 688a, 699a. Cf »chwała Boga«, »chwała Pana«, *Wyrażenia przyimkowe*.

chwała komu, czemu (540): *BierRaj* 19v; czokolwye fyą chwały dzyeye pannye maryey od nařz *PatKaz I* 1v; *RejPs* 121, 151, 220; *GliczKsiąż* Av; *LubPs* A2v, N4v *marg*, Ov, V5 *marg*, Y4 (10); *KrowObr* 56v, 171v, 220 *marg*, 248v; *RejWiz* 52 *marg*, 160, Cc4v; *Leop Ps* 28/2, 1.Petr 4/11, 5/11, YY4v; Y wdzyęcznieyfzaby chwałá/ z onych Pánu bylá/ Co nędznie w łykach krzyczą/ niź s tych co zátylá. *RejZwierz* 104v; *BielKron* 274; *GrzegRóżn* D3; *RejAp* AA2v, BB8, 56, 156, 159, 160; áby fie bylá iefzće owfzem wiefłza chwałá onemu Pánu niebyełkiemu ich działá *RejPos* 18v, 19v, 89v, 224, 226 [2 r.], 272v, 304v *marg*, 352v; *BiałKat* 76; *RejZwierc* 8, 149, 195v; *CzechRozm* 115; *KochPs* 11, 40 [2 r.]; *SkarŻyw* 188 [2 r.]; *ArtKanc* K15v, T11v; *KmitaPsal* A5v; *GostGospSieb* +4v; *GrabowSet* T3v; *LatHar* 76; *WujNT* 16, 21, 93, 1.Petr 4/11, 5/11, *Apoc* 19/1; *SarnStat* 4, 195; *VotSzl* A4v. Cf *W funkcji równoważnika zdania*, »bądź chwała Bogu«, »chwała na wysokości Bogu«, *Wyrażenia przyimkowe*.

chwała od kogo [w tym: komu (3)] (17): *WróbŻółt* P5v; *RejPs* 95; *RejJóz* A5v; wdzyęczna chwałá páńfka od wiernych. *LubPs* G2v *marg*; *BielKron* 274; *RejAp* BB8, 55v, 198; *RejPos* 32v, 38v; *RejPosWiecz*³ 99; *RejZwierc* 195v; *WisznTr* 29; *ArtKanc* O, T11v; *LatHar* 106; *SkarKaz* 353b.

W funkcji równoważnika zdania optatywnego [komu; w tym: chwała Bogu Ojcu a. Bogu a. Ojcu (180); z czego (6), za co (3); ze zdaniem przyczynowym: że (4), iż (2)] (285): Ofanna/ to iefł/ chwałá fynowi Dawidowému *OpecŻyw* 71v, 161v [2 r.]; Chwałá oyczu y fynu y duchu fwiętemu. *TarDuch* A4, A5v, A8, E4; *WróbŻółt* 142/21; Chwałá bogu oyczu y fynu. etc. *RejPs* 23, 16v, 17v, 26v, 29, 30v (129); *RejJóz* M6, P7v; *RejKup* p6v; *LubPs* P2v, ffv *marg*; Sámemu mádreemu [!] Bogu przez Iezufa Kryftulá ktoremv cześć/ y chwałá/ na wieki wiekom. *Leop Rom* 16/27, 1.Tim 1/17, 2.Tim 4/18, 1.Petr 5/11, BBB3; *Mqcz* 109b; *LeopPrzep* F3; *RejAp* 6, 9, 55v [2 r.], Dd2, Ee2v [3 r.]; *PaprPan* V2; *SkarJedn* 270; Chwałá tobie Zbawicielu moy/ iżem fię ftał godnym ćierpieć co dla imienia twcgo. *SkarŻyw* 363, 21, 28, 31, 41, 83 (24); *ArtKanc* A12, D19v, G13, 15, N16v (8); *GrabowSet* F3v, N4v; *LatHar* 16, 46, 59 [3 r.], 61, 62 (65); Bogu chwałá zá niewyflowiony dar iego [*Gratias Deo super inenarrabili dono eius*] *WujNT* 2.Cor 9/14, s. 16 [2 r.], *Rom* 2/10, s. 545 *marg*, *Rom* 11/36, 16/27 (20); *WysKaz*)(3; *SarnStat* 896; *SkarKaz* 205b, 489b; *PaxLiz* C3; *SkarKazSej* 683b; Chwałáfz tobie Gołpodnie iedyny *RybWit* C2.

W charakterystycznych połączeniach: chwała się dzieje (9), *stała się* (2); *chwałę brać* (2), *krzyczeć* (2), *mie(wa)ć* (24), *mówić*, *objawi(a)ć* (2), *odnieść* (*odnosić*) (4), *ofiarować* (5), *opiewać* (2), *opowiadać*, (*opowiedzieć*, *opowiadający*) (11), *przepowiedać* (2), *rozmnażać* (2), *rozślawiać* (2), *sławić* (2), *śpiewać* (*śpiewający*) (7), *wymawiać*, *wyrządzać* (7), *wysławi(a)ć* (*wysławować*) (15), *wyśpiewawać*, *wywyższać*, *wziąć* (13), *zwielbić*; *chwałą błogosławić*, *chlubić się*, *przyozdobion*, *uczczony*, *uwielbić* (*uwielbiony*) (6), *wślawiony*, *wynosić* (*wynoszony*) (4), *wysławiać* (*wysławować*) (2), *wywyższać* (2), *wyznawać*

(3); w chwale chlubić się (2), wywyższać (wywyższyć) (2); z chwałą chwalić, wywyższać, wyznawać (3); chwała (pana) Chrystusowa (14), godna (5), Jezusowa, matczyzna (=Matki Boskiej), można (2), niebieska, ojcowska (= Boga Ojca) (2), pocziwa (2), (po)winna (30), powinowata (3), prawa, prawdziwa (14), słuszna (3), stworzycielowa, święta (68), wdzięczna (15), wieczna (70), wiekuista (11), wielka (17), wielmożna (3), wierna (3), wyrządzana (2); chwała imienia (29), imieniowi (12); z zaimkiem oznaczającym Boga: chwała jego (187), m(oj)a (18), sw(oj)a (100), tw(oj)a (94); dom chwały (8), przybytek (3).

Frazy: »bądź (a. niech(aj) będzie) chwała Bogu itp.« [w tym: komu (103), z czego (13), za co (11), ze zdaniem dopełnieniowym: że (4), iż (2), bo (1), bowim (1), gdy (1)] [szyk zmienny] (105): *OpecŻyw* 21 v, 71v [2 r.], 161v, 177v, 185, 190v; *TarDuch* Ev; *GlabGad* P8v; *WróbŻołt* 103/31, 148/14; zaczo bacz czełcz a chwała bogv mylemv yzem załye ołthal panem zyemy *LibLeg* 10/62; *RejPs* 146v; *RejJóz* A5, N3v, P8; *SeklKat* A2v; *RejKup* dd6y; Niechże święta chwałá Páńfka na wieki wiekow będzie *LubPs* X6, ffv, gg3v; *GroicPorz* mm4; *KrowObr* 190v, 220, 243; Stego wśfyłthkiego chwałá bądź Pánu Bogu [*Per omnia benedictus Deus*] *Leop* 2. *Mach* 1/17, *Gal* 1/5; *BibRadz* I *7, l. *Tim* 1/17; *BielKron* 31, 137, 412; *RejAp* 7 [2 r.], 31v, 53, 155, 156, 198; *RejPos* 18, 47v, 61; *RejPosWiecz_3* 99; *GrzegŚm* 55, 67; *RejPosWstaw* 22v; *CzechRozm* 5; Pánu bądź chwałá/ v którego były Ważné mé próśby *KochPs* 39, 50; *SkarŻyw* 4, 70, 131; *CzechEp* 64; *NiemObr* 142; *WerKaz* 306; *WisznTr* 29; *ArtKanc* A18v, A19v, B6v, Cv, C4 (33); *Paprup* D2; *ActReg* 12, 54; *GrabowSet* P4; *KochFrag* 29, 48; *LatHar* 17, 20, 44, 106, 635, 751; *WujNT* Ddddddv; *SarnStat* 1020; *SiebRozmysł* F4v; Nie nam Pánie/ nie nam/ ále imieniu wielkiemu twemu bądź cześć y chwałá y pokłon od wśytkiego łtworzenia na wieki wiekow. *SkarKaz* 353b.

»chwała (bądź a. niechaj będzie) na wysokości, na niebie (Bogu) (a na ziemi pokoy)« [w tym: komu (16)] [szyk zmienny] (20 : 1): *OpecŻyw* 17 [2 r.]; *MurzNT* *Luc* 19/38; Chwałá bądź na wyłokości Pánu Bogu/ á na zyemi pokoy/ w ludzyoch dobra wola. *RejPos* 18, 19v; Chwałá Bogu ná niebie, Anieli łpiewáli/ Pokoy ludźiom ná ziemi, mile zwiáłtowáli *ArtKanc* B3, B4v, B17v, B18, C9; *LatHar* 86, 347, 402, 530, 531 (8); Chwałá ná wyłokości Bogu: á ná ziemi pokoy [*Gloria in altissimis Deo, et in terra pax*] ludźiom dobrej woley *WujNT* *Luc* 2/14, *Luc* 19/38; *SiebRozmysł* F4v.

»pełne są niebiosa i ziemia chwały twojej itp.« (3): *CzechEp* 286; *LatHar* 94; choć wśzędzie iełt/ y niebo y ziemiá pełná chwały iego. *SkarKaz* 455a.

Zwroty: »chwałą chwalić, ma być chwalon« [szyk zmienny] (7 : 1): *OpecŻyw* 185v; ktoromy czyą chwalamy mam chwałycz *PatKaz* I 8v, 18v; *PatKaz* II 22; *SarnUzn* H4v; Ale tą chwałą nie ma być chwaloná/ [...] która przyłufze łámemu imieniowi Páńfkiemu. *RejPos* 304v; *WujJud* 53v, 264.

»chwałą czić, cześć czynić« [szyk zmienny] (3 : 1): *OpecŻyw* 182; *LubPs* S4v; ludzie łwięci [...] poználi Kriftufá Pána [...] gdy go tą chwałą cźčili/ która łámemu Pánu Bogu należy. *RejPos* 3v, 3v.

»(od-, wz-)da(wa)ć, (wz)dający chwałę; chwała się oddawała; chwała (ma być a. niech będzie) (od)da(wa)na; odda(wa)nie chwały« [w tym: Bogu (61), Panu (40), Panu Bogu (45), imieniowi (11), (je)mu = Bogu (130), tobie (a. ci, a. -ć) = Bogu (61), jako Bogu (a. Panu) (9); za co (19), z czego (3), prze co (1), ze zdaniem dopełnieniowym: iż (9)] [szyk zmienny] (476 : 2; 1; 6; 5): *BierEz* G2v; wól ij ośiel pokłęknął/ panu fwému chwálę dál. *OpecŻyw* 20, 11, 12, 15, 16v, 17v (26); *PatKaz* II 23V,

50v, 51v, 52, 58 (12); *PatKaz III* 96v, 106; będą z radością śpiewać/ á chwałę panu bogu będą dawać [clamabunt, etenim hymnum dicent]. *WróbŻolt* 64/14, 28/9, P5v, 64/2, 94/6; *RejPs* 84v, 88, 105, 142, 144 (14); *KromRozm I* [H3] marg, [H3]v, N4v; *MurzNT Matth* 28/17, *Luc* 4/8; *KromRozm III* B4; *BielKom* G4; *LubPs* D, F2v [2 r.], G4, G4v, H (32); *KrowObr* 14v, 80v, 92, 121, 152, 212v; *RejWiz* 52, 157; I żali vmárłym cudá czynić będziefz/ czyli Lekárze będą w fkrzeffác/ a chwałę thobie dawać [aut medici suscitabunt et confitebuntur tibi]? *Leop Ps* 87/11, *Gen* 22/5, *Deut* 30/17, *Ios* 7/19, *1.Reg* 15/30, *4.Reg* 21/3 (25); *BibRadz I* *2, *5, *Gen* 24/26, *1.Reg* 6/5, *3.Esdr* 9/8 (11); *BielKron* 42v, 43, 95v, 111, 133 (9); *GrzegRóżn* Ov; *OrzQuin* O3v, Y; *SarnUzn* C3v, H4v, 117; ábyś nikogo inego nie chwalił iedno iednego Bogá/ á żadnemu inemu fтворzeniu ábyś chwały nie dawał *RejAp* 110v, AA2 [2 r.], BBv, CO, 9 [2 r.], 9v [2 r.] (90); *RejPos* 9, 18 [2 r.], 19v [3 r.], 21, 25v (50); *RejZwierc* 190v, 199, 199v, 200, 205 [5 r.], 266v [2 r.]; *WujJudConf* 72, 236; *RejPosWstaw* [212]v, 111; *BudBib Bar* 2/15 [17]; *HistHel ktv*; *BiałKaz* G [2 r.], Gv, G2v; *CzechRozm* 17, 66, 102, 107v, 174v (9); Króleftwá swiátá tego páná wyflawiaýcie/ Pánu chwałę powinna/ y wdźięczny pfalm daycie. *KochPs* 99, 32, 39, 49, 71, 94 (23); pokutę czyniác zá grzechy náłze Bogu/ chwałę dáci/ w miłości y w pełnieniu woley S. iego. *SkarŻyw* 358, 58, 285, 358, 583 marg; *MWilkHist* H4v; *CzechEp* 11v, 79, 107, 138, 239 (13); *NiemObr* 106, 117, 118, 132; *ReszList* 161; Chwałmyż BOgá [...] w fwym fercu rádośnie chwałę mu wzdáváiác/ Z ták wielkiego dáru Syná wcielonego *ArtKanc* A4v, B4, B6, B6v, B18, D13v (27); *ZawJeft* 17; *ActReg* 57; *GostGosp* 1; *GrabowSet* H3v, I, L2v, M4v, N2v (13); *LatHar* +4, 2, 13, 15, 32 (29); *RybGęśli* C; *WujNT przedm* 25, 27, s. 5 marg, *Luc* 17/18, 18/43 (21); *SiebRozmyśl* F4v [2 r.], G [3 r.], G2, H4, I, L; *KlonKr* F4; *PowodPr* 52; któż fię ma rádowác z odkupienia [...] Syná Bożego/ y zá nie chwałę iemu oddávác? *SkarKaz* 634b, 456a; *CiekPotr* 62 [2 r.]; *CzahTr* B2v, C3, L; *GosłCast* 18, 19; *ZbylPrzyg* B2v.

»chwałę sprawowác« [szyk zmienny] (22): *LubPs* G2 marg; kthoremu był Ninus zbudował koćcioł w Bábilonie/ á chwały Bołkie pod tym imieniem Iowifzá Bele fprawowáli iemu. *BibRadz I* 136a marg. Cf Wyrażenia przyimkowe.

»chwałę (u-, na-)czynić; chwały czynienie« [w tym: Panu (7), Bogu (3), Panu Bogu (4), imieniu (2), (je)mu = Bogu (8), tobie (a. -ć) = Bogu (5); za co (3)] = adorare, confiteri Vulg [szyk zmienny] (79; 1): *OpecŻyw* 38v, 180, 189v; *PatKaz II* 50v; *PatKaz III* 153; abych my nigdy nieprzeštali chwały rozliczney czynic fwiętey wielmożności twoiey. *RejPs* 129; wymyślali niezliczonych Bałwánów [...] i naczynili ięm rozlicznych chfál [...] iako fyny palić [...] famyh fiebie rzezac *MurzNT* 73v; *LubPs* B6v, Hv, Pv marg, P2v marg, P5v marg (18); *Leop 2.Par* 20/18, *Ps* 29/10, 98 arg, 9, *Eccli* 35/10, *Is* 27 arg, 13; *BibRadz Ps* 25/7, *2.Mach* 8/27; *BielKron* 11, [852]v, 90, 114, 200v; *RejAp* 159v; *RejPos* 181, 182, 311; *BiałKat* 18v, 46 [2 r.], 273v; *RejZwierc* 202v; *WujJud* 184v, 241v; *BiałKaz* Gv; *SkarŻyw* 497; *ArtKanc* B3; *LatHar* 353. Cf Wyrażenia przyimkowe.

»chwałą ukoronowác, (jest) (u)koronowany« = gloria coronare Vulg, *PolAnt*; gloria coronatus Vulg [szyk zmienny] (10 : 14): Chwálá ij tzcjá vkoronowales go mily panie/ ij poštawiles onę nadewfłtyki wczynki twoie. *OpecŻyw* 189, 187; *Leop Hebr* 2/7, 9; *BibRadz Hebr* 2/7, 9; *RejPos* 166; *CzechRozm* A2v, 8v, 12, 12v, 33 (10); *CzechEp* 272, 286, [402]; *CzechEpPorz* **4; Widzimy Iefufá/ dla boleści śmierci czćią y chwałą vkoronowánego. *WujNT* 688, *Hebr* 2/7, 9.

»chwałę wieść« (4): [*Joatan*] Bożą chwałę wiodł według zakonu/ wżákże gornych ołtarzow niechał fpoкоюm przeciw Moizelzowym vřtáwom *BielKron* 88, 205v, 232v, 323.

»wyzna(wa)ć chwałę; wyzna(wa)nie chwały« [szyk *zmienny*] (22; 9): Bo iuz w pyekle trudno náleść człowyeká tákyego/ Ktoryby wyznawał chwałę imyenyá twoyego. *LubPs* B5, Cv, G3v, K2v *margin*, Q3, T3v (22); zmey dobrej woli będę wyznawał chwałę iego [*ex voluntate mea confitebor ei*]. *Leop Ps* 27/7; *RejAp* AA4; pewnieć on thákież y vřtá y ięzyki náłze będye fpráwić raczył/ ku wyznawaniu fwiętey chwały fwoiey *RejPos* 299, 156, 206, 304v *margin*; *KochPs* 169; *ArtKanc* T4; *CzahTr* Kv.

Wyrażenia: »chwała boża (a. boska), Boga, bostwa« [szyk 304 : 26] (314 : 15 : 1): iestli chwály bożé zamielł- káwámy/ [...] fluffno nas wypędzi pán Iezus f kořciola fwego *OpecŻyw* 58, 38v, 53v, 58, [162]v, 167, 171; *PatKaz III* 112v, 145v, 149v [2 r.]; *KlerPow* 3; *MetrKor* 46/46, 117, 175; To pienie poczina kořciól fwięty przed záczeńim iney chwały bożey *RejPs* 140v; *SeklWyzn* e3; *RejKup* bb6v, bb7; *KromRozm I* A4, D3v, P, Pv, [P2]; *MurzNT* 18v, 93v; *KromRozm III* 16; náuká lámá yeřt tákowe dobro/ ktore lám Bog wynálařl/ y która nas naprzod Bożey chwały/ myernořci/ á zacnořci vmyřlu náuczyłá *GliczKsiąż* H, A3, E7v [2 r.], E8, PO; *LubPs* B5 *margin*, B6v *margin*, G4 *margin*, P, aa4 (8); *KrowObr* A, 36, 118v, 191 v; *OrzList* fv, f2v, f3; wroćili fię wywyzłzáiąc chwały Boże aż ku niebu [*et benedicebant Deum in coelum Vulg*] *BibRadz* 1.*Mach* 4/24, I 3a *margin*, *Gen* 4 *arg*, I 3c *margin*, 108d *margin*, 136a *margin* (10); Ceřarz [...] rořkazařl/ áby zafię po Rzymřku Boża chwałá byřá w kořcielch *BielKron* 230, 49v, 88, 200v, 201, 205v (9); *GrzegRóżn* A2v; *Mącz* 60a, 325d, 419d; *BiałKat* 46; *RejPos* 304; *BielSat* G, L4v; *HistLan* F5v; *KuczbKat* 295 [2 r.], 300, 390 [2 r.]; *WujJud* A2v, B2v, 47v, 53 *żp*, 75v, 107v; *WujJudConf* 12v, 13v, 15, 48v, 51v, 213v, 234v; *RejPosRozpr* c [2 r.]; *RejPosWstaw* 42, [1102]v; *BudBib* B3, C3v; *BudNT* a5; *CzechRozm* 72 [2 r.], 81, 106v, 181v, 190v (15); *SkarJedn* 402; *SkarŻyw* A2, 21, 80, 283, 348, 471, 532; *CzechEp* 27, 58, 161, 200, 264, 287, 366; *NiemObr* 4, 5, 23, 66, 150; *BielSen* 14; *Calep* 908a; *OrzJan* 94, 124; *LatHar* +9, 61; *RybGęřli* C3; Obáčz iáká iest władza y powaźnořć kořciolá Bożego/ okořo chwały Bożey: á miánowicie w kánonizácyej řwiętych/ y w vřtáwowaniu řwiąt ich *WujNT* 9; Bo vmiřłowáli chwałę ludzká/ więcey niź chwałę Bożá [*quam gloriam Dei*]. *WujNT Ioann* 12/43, s. 233, 248, 287, *Ioann* 4 *arg*, s. 477 *margin* (15); řzeřć grořzy pláćić máią/ onému kořciolowi zá dzieřięćinę/ gdje řłucháią chwały Bożey [*ubi audiunt divina JanStat* 230]/ y przyimuią kořcielne řwiátořci. *SarnStat* 187, 3v, 192; *PowodPr* 18, 51, 52, 53, 59, 75, 82; Abyřmy ich nie odražáli od zbáwienia ich/ y chwały Boga iednego. *SkarKaz* 312b, 316a, 453a, 456b, 457a [2 r.], 576a, 634a; *SkarKazSej* 682b, 698b, 700a. Cf »ceremonije i chwála boża«, »nabożeńřtwo i chwála boża«, »chwála boża i poboźnořć«, *Wyrażenia przyimkowe*.

»godzien (a. godny, a. godzień), dostojny (jest) chwały« [szyk 42 : 18] (58 : 2): Szcáfnařz yeřt řzywáta dzyeuyczo marya a kozdey chwały dořtoyna *PatKaz I* 8v; Prorok wyznawa iáko iest wielkiei chwały godno wielmoźne imię páná nářřego *RejPs* 161v, 23v, 95, 105v, 119, 134 (12); *KrowObr* 42, 69v [2 r.], 173, Vuv; *RejAp* 50v, 55; *BiałKat* 333v; *KuczbKat* 225; *KochPs* 197, 215; *CzechEp* [416]; *ArtKanc* E19; *GrabowSet* Y; O Szczeńřliwa Márya/ y chwały wřzelkiey nagodnieyřza *LatHar* 486, 458, [540] [4 r.], [541] [6 r.], 542 [4 r.], 543 [6 r.], [544] [5 r.], 545 [5 r.]; *WujNT* 760.

»ofiara, obiata chwały« [szyk 27 : 1] (27 : 1): řynu Dawidow/ [...] tobie będę ofiarowařł o biatę [!] chwały á gimienia pańřkiego będę wzywařł. *TarDuch* E3v; *Immola deo facrificium laudis* [...]

Ofiaruy ty panu bogu ofiarę chwały *WróbŻołt* 49/14, 49/14, 23, 106/22, 115/17; *KromRozm II* 12v, 13; *LubPs* N3, N3v, Y5, aa2; *KrowObr* 191v, Vu3v; *Leop Ps* 49/14, 23, 106/22; ofiarujemy Bogu ofiarę chwały [*offeramus hostiam laudis per omne Deo*]/ *tho iefth*/ owoc warg náleznych wyznawájących imieniowi iego. *BibRadz Hebr* 13/15, *Ps* 115/17; *WujJudConf* 233; *BudBib Eccli* 35/2; *LatHar* +8 [2 r.], 99; *WujNT Hebr* 13/15, s. 801, 841, 853. Cf *Wyrażenia przyimkowe*.

»chwała pańska, Pana« = *gloria a. laudatio Domini Vulg; laus Domini PolAnt* [szyk 64 : 6] (57 : 13); *RejPs* 144, 217, 224v; *RejJóz* E5v; *LubPs* G2v *marg*, K2v *marg*, M4v *marg*, Pv *marg* [2 r.], Tv (14); *Leop Ps* 144/21; *BibRadz Ps* 101 *arg*, *Is* 60/6, *Prov* 3 *arg*; *KochZg* A2; *RejAp* AA4; *RejPos* A3v, 217v, 305v; *RejZwierc* 187 [3 r.]; *WujJud* 218v; *KochPs* 156, 215; Z Wefelem y z rádością wżyfcy záfpiewaymy/ ízczyrą chwałę Páńfką śmieie poczynaymy *ArtKanc* K18v, Lv; *KochWr* 23, 25; *LatHar* 62 *marg*, 507; *WujNT 2.Cor* 3/18; Przyidá z Sábbu złoto y kádzidło niofác/ y chwałę Páńfką opowiadáiac. *SkarKaz* 516b, 244a. Cf *Wyrażenia przyimkowe*.

»(po)zwi(e)rzhnia (*a. zwirzchowna*), zewnętrzna chwała« [szyk 6 : 2] (7 : 1): O Ceremoniach/ y wftawach kościelnych/ zwierzhniei chwały bożej. *SeklWyzn* e3; będyełz miał ofobliwą pociechę s tych [...] Pśalmow/ íż kędy przypomina zewnętrzne chwały/ á czynienie dziek Teftámentu nowego *LubPs* Xv, S4v *marg*, X2 *marg*; *WujJud* 54 *marg*; *RejPosRozpr* b4v; *CzechRozm* 195v; *WujNT* 319.

Szeregi: »chwała i (a, ni) błogosławieństwo« [szyk 4 : 1] (5): Błogofławieństwo y chwałá/ y mądrość/ dzie- kowanie/ cześć/ moc y zwycięstwo Bogu *RejAp* 66, 7, 53v, 97v, 128v.

»chwała i bogomodłstwo« (1): bo na ftárość fwą Sálomon/ przez Pogáńfkíe Niewiáfty był zśzálóny: że ich Bogóm chwałę y bogomódlftwo czynił. *BiałKat* 18v.

»ceremonije, (i) chwała boża« [szyk 1 : 1] (2): *MurzNT* 73v; A przetoż trzebá ie wodzić do Zborow świętych ná kazánia/ áby poznawály ípofob chwały Bożey y *Ceremonie* święte [*ut ritus et caeremonias cognoscant*] *ModrzBaz* llv.

»chwała ani chłuba« (1): Anyeli [...] od nas żadney chwały ani chłuby tu nie potrzebuią *RejAp* 55v.

»cześć, (a, a(l)bo, ani, i) chwała; cześć z chwałą« = *gloria et honor Vulg, PolAnt* [szyk 598 : 55] (652; 1): Doftoienes panie boże naś wziętz chwálę ij czeftz/ bos ty wífytko ftworzył. *OpecŻyw* 189v, 17v, 21, 24, 30, 37v (18); *PatKaz II* 24, 50v, 51, 58 [2 r.], 69v, 75v; *GlabGad* P8v; *KlerWes* A; *WróbŻołt* 28/2 [2 r.], 3; *LibLeg* 10/62; *RejPs* 30, 79, 81, 90v, 96 (9); *RejJóz* A5, C3, M6, P7v; *RejKup* k3, Tv, dd6v; *KromRozm I* [H3]v, N4v, O4v, P; *KromRozm III* D2; *MrowPieś* A4; *BielKom* B2v; *GliczKsiqż* A3; Lubyęzną cześć wdzyęczną chwałę wy zyemfkye nífkości Vczyńcye Pánu fwoyemu też zá fwe zacności *LubPs* ff3v, A6, B6v, D, F, F2v (17); *GroicPorz* mm4; *KrowObr* A2, B3v, 2v, I4v, 19 (32); y wczynyli mu cześć á chwałę [*et adoraverunt eum*] *Leop 2.Par* 20/18, *A3v, l.Reg 15/30, 4.Reg 21/3, *Ps* 98 *arg*, 3.*Esdr* 9/6 (25); *BibRadz I* *2, *5, *7, *Hebr* 2/7, l.*Tim* 1/17 (9); *OrzRozm* M3v; *BielKron* 13, 29, 43, 133, 141v, 376v, 412; *GrzegRóżn* D3; *OrzQuin* O3v, Y; *SarnUzn* C3v, G4v, H7; *RejAp* AA2v, BBv, CC, 1, 6 (57); *RejPos* 13v, 32 v, 38v, 47v, 61 (28); *BiałKat* 76, 333v; *GrzegŚm* 67; *KuczbKat* 280, 385, 415; *RejZwierc* 1v, 18, 195v, 199v, 266v [2 r.]; *WujJud* B4v, 53 [2 r.], 120, 176 *marg*, 241v *marg*, L12v; *WujJudConf* 19, 230v; *RejPosWstaw* [212]v, 22v, [110²]v, 111; *BiałKaz* Gv, G2v; *CzechRozm* A2v, 8v, 12, 12v, 33, 52v (11); *KochPs* 176; *SkarŻyw* 31, 41, 80, 83, 127 (11); *MWilkHist* I; *CzechEp* 64, 79, 270, 272, 286 (11); *CzechEpPorz* **4; *NiemObr* 5, 92, 105, 106, 112

(10); *ReszList* 161; *WerKaz* 306; *ArtKanc* B3, B6v, E6, F19, F4 (20); K temu zágrayćie w Cymbały/ Pánu wízelkiéy czći y chwały. *ZawJeft* 17; *ActReg* 12, 54; *GostGosp* 1; *GrabowSet* E, L2v, N4v, P4, V4, Xv; Ítáray fię [...] / ábyć żaden dzień nie wplýnął/ bez oddawánia czći y chwały Ípániálemu máieíftatowi Troyce przenađoítoyniejzey *LatHar* 2, 13, 17, 32, 43, 44 (87); *WujNT przedm* 38, s. 16, 21, 38, 81 (40); *WysKaz* 36; *SarnStat* 4, 195, 896; *SiebRozmysl* G; *SkarKaz* 118a, 316a, 353a, 637b; *SkarKazSej* 683b, 698b, 699a, 700a. Cf *Wyrażenia przyimkowe*.

»chwała, (i, a, abo) dzięki(-a) (a. dziękowanie, a. dziękczynienie); dzięki(-a) z chwałą« [szyk 13 : 5] (15; 3) :tako żadná godzina niecháy niebędzie ktoreé by mu dzięki ij chwały niedziałál. *OpecŻyw* 64v; *PatKaz III* 149v; *RejPs* 159; *LubPs* aa2v; *BielKron* 11; *RejPos* 220v, 298, 311; *BiałKat* 348v; *KuczbKat* 225; A táka Ípráwá [...] ieft ofiárą práwá/ ofiárą chwały ábo dziękczynienia *WujJudConf* 236; *CzechRozm* 12; Bym mu dał z chwałą dżiękę/ Otworzył mi drogę *GrabowSet* V2v; *WujNT* 837; *CiekPotr* 62. Cf *Wyrażenia przyimkowe*.

»chwała i kochanie« (2): ([...] y wydzyely oną tayemnyczą w Íkrytoífczy Íercza boíkyego o w wyelykyey chwale y kochanyu boíkyem) oth początku przebyuayącz *PatKaz II* 50v, 83.

»chwała i miłość« (1): Ku tobie iáíny odraz [!] chwały y miłości/ O Pánie *SzarzRyt* B3v.

»moc(ność) [a. możność], (i) chwała« [szyk 7 : 4] (11): *BibRadz* I *6; *GrzegRóżn* L3; *RejAp* 7; *ArtKanc* M15, N2; wczynił nas kroleítwem y kápłany Bogu y Oycu Íwemu/ iemuż chwałą y moc [ipsi gloria, et imperium] ná wieki wiekow. *WujNT Apoc* 1/6, *przedm* 12, s. 24 *marg*, 1.*Petr* 4/14, 5/11, s. 881 *marg*.

»chwała, (i, a) modlitwa (a. modła)« [szyk 14: 7] (21): *OpecŻyw* 21v; yeítefz mahvmeth mvítapha. Boza chwała y modlithwa naczie nyech bandzie. *MetrKor* 46/46 [*idem* (2)] 46/117 175; *WróbŻółt* 94/2, 6, 118/108; *KromRozm II* 12v; *KromRozm III* B4; *RejAp* 156v; *RejPos* 89v, 198; *BiałKat* 46; *KuczbKat* 300; *WujJud* 53v; *SkarŻyw* 21, 471; w nich [w *Psalmach*] fię do niego wiernych chwały y modlitwy zámykáią *CzechEp* 284; *WujNT* 850; *ZbylPrzyg* B2v. Cf *Wyrażenia przyimkowe*.

»nabożeństwo, (a, i) chwała boża« [szyk 5 : 3] (8): *BielKron* 330v; Pietas Bogoboyność/ Pobożność/ Nabożeństwo/ Boża chwałą/ chuć ku bożey służbie y ku Íwym ÍtarÍzym. *Mącz* 30lc, 35lb; *RejPosWstaw* 42; *CzechRozm* 241; Bo ínfe chwały Boże y nabożeńftwá procz ofiáry/mogły bywác ná ínfczych mieyfcách. *WujNT* 318; *SkarKaz* 580b. Cf *Wyrażenia przyimkowe*.

»chwała, (a, albo, i, ani) ofiara (a. ofiarowanie)« (6): Bo tám o chwale bożey á ofyárowányu/ co Grekowye liturgin włáínye zowá/ zmyenkę czyni *KromRozm III* 16; *LubPs* Xv; *BielKron* 151 v; *RejPos* 181; *KuczbKat* 80. Cf *Wyrażenia przyimkowe*.

»chwała i panowanie« (3): áby we wÍlyftkich rzeczách bylá cześć Bogu przez Iezufá Chryftufá/ ktoremu ieft chwałą y pánowánie [cui est gloria et imperium] ná wieki wiekow. Amen. *Leop* 1.*Petr* 4/11, 1.*Petr* 5/11; *WujNT* 1.*Petr* 4/11.

»chwała i (a) poczciwość« [szyk 1 : 1] (2): *RejPos* 166; á iákoby fie miał Ípráwowác/ áby wždy y Pan miał chwałą y poczciwość z niego *RejZwierc* 4v.

»chwała i (abo) pokłon« [szyk 5 : 1] (6): *OrzQuin* Y; Záden onego Ciáłá nie pożywa/ áż mu pierwey chwałą y pokłon wczyni. *WujJud* 241v; *WujJudConf* 62; *SkarŻyw* 70; *WujNT* 16 [2 r.].

»chwała boża i pobożność« (2): *KołałSzczęśl* A2v; Dyabeł [...] odrąził ludzi od chwały Bożej y pobożności *PowodPr* 52.

»sława i chwala« [szyk 2 : 2] (4): Ktoemu cześć náuk/ [...] ławá y chwałá ná wieki wiekom. *LeooPrzep* F3; *SkarŻyw* 120; *ArtKanc* E5. Cf *Wyrażenia przyimkowe*.

»służba i chwala« [szyk 10 : 7] (17): *OpecŻyw* 58; *LubPs* dd3v; *OrzList* fv, f2v; *Mqcz* 419d; *CzechRozm* 106v; *SkarŻyw* A2; *CzechEp* 81; A k temu nas vczy/ że lię mu zwierzchnia łuzbá y chwałá nie podoba/ ielli nie z Duchá/ z prawdy á z łercá pochodzi. *WujNT* 319, 233, 287; áby [...] łuzbę świętą twoię y chwałę rozmnażał *SkarKaz*)(2v; *SkarKazSej* 683b. Cf *Wyrażenia przyimkowe*.

»chwała i (ani) sprawiedliwość« (3): *KrowObr* C2; Otworz oczy tve Pánie/ y obacz ifz ci vmárli w grobiech [...] nie będą tobie oddawać chwały ani łprawiedliwości [*honorem et iustificationem Vulg*], *BudBib Bar* 2/15 [17], *Bar* 2/16 [18].

»chwała, (a) wielmożność« (2): *RejPos* 347; ktoemu służy sławá y cześć y moc ná wieki/ y chwałá á wielmożność z oycem wiecznym [...] ná wieki wiekow. *SkarŻyw* 119.

»chwała, wysławianie« (2): Tobie przyftoi chwałá/ tobie wyłlawianie *LatHar* 561. Cf *Wyrażenia przyimkowe*.

»chwała i wzywianie« (2): To prawdá/ iż chwałá oná y wzywianie ktorym był vczcion Iezus Chrifus zá dni ciála łwego/ byłá chwałá y wzywánim po wietłzey części ziemłkim *CzechRozm* 195v.

Wyrażenia przyimkowe:»dla chwały« (41): *BibRadz* II 141a marg; w dálekich á głębokich pułtyniach láfow dla łpokoyney chwały Chriftułowej wiele Chrzełćian miełzkáło *StryjKron* 150; *SkarKaz* 6b; *SkarKazSej* 663b.

~ dla chwały kogo, czego (20): *PatKaz* I 1v; *Diar* 48; *DiarDop* 103; *KrowObr* 237v; *RejPos* 214; *CzechRozm* 220v; *KochPs* 181; Y przeto y ony kłałtory pánieńłkie dla chwały Bogiń łwych mieli. *SkarŻyw* 71; *CzechEp* [414] [2 r.]; *NiemObr* 5, 113; *GrabowSet* 12v; *LatHar* 89, 434, 571, 624; *WujNT* 310; *SkarKaz*)(3. Cf »dla chwały Boga«.

Wyrażenia: »dla chwały bożej (a. boskiej), Boga« (13 : 1): iż małżeńłtwá nye dla czego inłłwego sftawáją łie/ yedno dla chwały Bożej *GliczKsiąż* P6v; *KrowObr* 32; *BielKron* 113v; Teyże teź [*muzyki*] vziwáią w kołciele dla chwały Bożej *GórnDworz* H2v; *BudBib* bv; *CzechEp* 100v, 324; *LatHar* 134; *WujNT* 56, 233, 526; *PowodPr* 53; *SkarKaz* 45a; *SkarKazSej* 667b.

»dla pańskiej chwały« [szyk 1 : 1] (2): Ze v łiebie náukę gruntownieyřzą maćie. Tám łye łtawćie/ ielli nie rołterku prágniećie: Ale telko dla Páńłkiewy chwały łpór wiedziećie. *KochZg* A4; *WujJud* 190.

Szeregi: »dla czci a (i) chwały« (7): *DiarDop* 103; *KrowObr* 32; ábyłmy zá pomocą iego/ y żywotow włáfnych dla czci á chwały iego niełzczędzieli. *NiemObr* 5, 113; *WujNT* 233, 310 [2 r.].

»dla sławy a chwały« (1): Bo theź Pan czálem y dla łlawy á chwały łwey karze wierne łwoie *RejZwierc* 174.

»dla służby i chwały« [szyk 1 : 1] (2): *CzechRozm* 100v; Szełćdzieřsąty [*owoc przynoszą*]: wdowy y wdowcy/ w tym łtanie trwáiący dla łłuzby y chwały Bożej *WujNT* 56. ~

»do chwały« (4):

~ *Wyrażenie*: »do chwały bożej« (4): á Krol [...] obiecał połowicę imienia nieiákiego S. Medárdowi/ ná wychowanie łług do chwały Bożey w kościele onym ktory zbudowác miał. *SkarŻyw* 528; *ReszHoz* 118; *PowodPr* 74; *SkarKaz* 453a. ~

»k(u) chwale« = *ad gloriam, in gloriam, in laudem Vulg* (404): *OpecŻyw* 140, 179v, 180v; *PatKaz III* 153; *Media nocte łurgebam ad confitendum tibi: [...]* Wpołnoci wltawałem ku chwale twoiey miły panie *WróbŻołt* 118/62; *RejPs* 72, 91v, 135, 146v, 172, 197, 219; *RejKup* cc4; *KromRozm I* P3; *KromRozm II* h3; *KromRozm III* E8; *MurzHist* Q2; *LubPs* M4, N4v, O2, Q2v *marg*, Q3 (9); *KrowObr* 67; *Leop Rom* 9/23; *OrzQuin* Aa5v; *RejPos* 191v [2 r.], 195v, 198, 198v, 204v (9); *RejZwierc* 210v; *BudBib* c3v; *CzechRozm* 173; *CzechEp* 87, [416]; *NiemObr* 6; *ArtKanc* I3; *GrabowSet* T4v, X2; kościół co rok wznawia podobne Ceremonie [...] ku chwale Chriftułowey. *WujNT* 89, *Rom* 9/23, *2.Cor* 1/20; *WysKaz* 3; *CzahTr* B2v; *SzarzRyt* C4.

~ *k(u) chwale kogo, czego* (117): czokolvye może bycz vyflovyono czlouyeczmy flouy to yeft nyedoftateczno ku chwale tey myley panny *PatKaz I* 13v; *PatKaz II* 21; *KłosAlg* A4v; *WróbŻołt* 7/18, 43/9, 121/4; *RejPs* 50, 153, 153v, 199, 200v, 202v, 224; *SeklKat* D2, E2, F; *LubPs* A6, H4v, Y4, Z5v *marg*, dd4 *marg*; *KrowObr* 169v, 170; *RejWiz* 38; *Leop 2.Par* 7/6, *Rom* 3/8; *BibRadz I* *3v, *Rom* 3/8; *BielKron* 24v [2 r.], 56, 318v; *LeovPrzep* D; *RejAp* 110v, 119; *HistRzym* 38v; Acz ieft iemu wdzięczne łpołączne zebranie wiernych iego/ a zwłázczá w domu ku chwale iego zbudowanym *RejPos* 24, 27, 42v, 43, 53v, 54v (30); *GrzegŚm* 6; *HistLan* F5v; *KuczbKat* 385; *RejZwierc* 2, 254v, 257v; *WujJud* 181; *RejPosWstaw* 42; *CzechRozm* A6v, 88v, 163, 194, 213, 214v; częłto łię modłiç/ áby Bog záchował lud łwoy ku chwale imienia łwego [*ad gloriam nominis sui*]. *ModrzBaz* 114; *StryjKron* 146, 161; *CzechEp* 167; *CzechEpPORz* *3v; *NiemObr* 104; *ArtKanc* B6, M18v, P19v; *LatHar* 21, 620; *WujNT przedm* 27, s. 38, *Rom* 3/7, *Eph* 1/6, 12, 14; *SarnStat* 3, 4, 370, 986, 1067, 1086; *SiebRozmysł* M2v; *SkarKaz* 120a. Cf »ku chwale Boga«, »ku chwale Pana«.

k(u) chwale komu, czemu (65): abychmy [...] nałladowali co nam przyłtoi a włáfnie przylezy ku chwale łwíętemu imieniowi twemu *RejPs* 87v, 89v, 97 *marg*, 199; *LibMal* 1544/84; *SeklKat* E2, T2; *MrowPieś* A3; *GliczKsiąż* B, G5; *LubPs* A2, A5v, B, V5 [2 r.], Y6 [2 r.] (12); *Leop Ier* 33/9; *BibRadz I* *6, 111a, *1.Petr* 1/7; *Perłowie Koniá* palili ku chwale Słóncu *BielKron* 24v, 5v, 13, 14, 24v [3 r.], 25v (13); *Mącz* 9a, 213d; *GórnDworz* T3v; *HistRzym* 99v; *RejPos* 24v, 61v, 166, 173, 192 (12); *BiałKat* 148v; *RejZwierc* 187; *WujJud* 234v; *BudBib Eccli* 49/14; *SkarŻyw* 16; *ArtKanc kt*, N11; *GrabowSet* M4v, X2v; do wíęłznych rzeczy ku chwale Pánu Bogu wśzechmogácemu/ á ku wieczney łłáwie W. M. [...] godnieyłzym łługá byç všíłuię. *KołakSzczęśł* A2v.

Zwroty: »k(u) chwale (na-, po-, u-)czyniç« = *in gloriam facere, facere ad laudandum Vulg* [*szyk zmienny*] (20): *PatKaz III* 145v; *LubPs* gg3v; *Leop 2.Par* 7/6; *BibRadz I* 111a *marg*; *BielKron* 16, 26v, 51, 63v, 76; *Prot* C2; *RejPos* 65v, 237; *Prawdá* ieft/ winnichmy czyniç dobrze ku chwale Pánu Bogu *WujJud* 234v; *CzechRozm* 50, 88v, 213; *Choćia* tedy iéćie choćia piiećie ku chwale Bożey wlytko czyńćie. *KołakSzczęśł* C; *WujNT* 135, 600, *1.Cor* 10/31.

»k(u) chwale sprawowác (się) (*a. sprawiç*), *sprawiony* (*a. sprawian*)« [*szyk zmienny*] (10 : 10): *KłosAlg* A4v; *RejPs* 199; *LubPs* aa, ee3; *RejWiz* 52v; *BielKron* 24v; że thá iego niemoc nie ieftł śmierthelna/ ále ieft łprawiona ku chwale Bożey *RejPos* 352v, A3, 44, 47, 83, 166 (11); *RejZwierc*

257v; ná oštátek Florze [...] Kofćioł zbudowáli [!] [...] niewštydliwe rzeczy špráwuiać iáwnnie ku iey chwale *StryjKron* 145; *ArtKanc* K11v.

Wyrażenia: »k(u) chwale bożej (a. boskiej), Boga, bostwa« = *in gloriam Dei PolAnt* [szyk 99 : 1] (94 : 5 : 1): *PatKaz I*1v; *PatKaz III* 145v; *LibLeg* 8/132v; *WróbŻołt* 121/4; *RejPs* 140v, 156v, 175, 215 marg; *SeklKat* Gv; *DiarDop* 103; *GliczKsiąż* F7v; WY którzy [...] Przynoście duſze ſwe ku chwale Bogá ſwego *LubPs* gg6, H4v marg, O3 marg, T2v, dd2v, ff2, gg3v, hh2; *GroicPorz* av, o3v; *KrowObr* 139; *Leop Ps* 66/1; niektry Etyopczyk [...] przyiechał był ku chwale Boſzey do Ieruzálem [*qui venerat adoraturus in Hierusalem*]. *BibRadz Act* 8/27, I 43c marg, 91a marg, 203c marg, 2. *Cor* 4/15; przetho wšytki Płánety y Gwiazdy ku zachodu ſłońcá ſie ſćiągną ku chwale Boſkiey *BielKron* 465, 11, 11v, 12v, 13, 29 (27); *OrzQuin* E2; *RejAp* 78, 141v; *RejPos* 24, 203 marg, 352v; *BielSat* G4v; *KwiatKsiąż* [C2]; *WujJud* 181v, 212; *RejPosWstaw* [41²]v [2 r.]; *BudBib* b3; *BudNT* a5; Potym mu Sceptrum złote w práwá rękę włóżył/ iábłko w lewą/ by páńſtwo k chwale Boſzey mnożył. *StryjWjaz* C3; *CzechRozm* A2v, 1v, 24, 100v, 101v (12); *ModrzBaz* 59; *SkarŻyw* 47 marg; *CzechEp* 206; *NiemObr* 6; *ReszHoz* 140; *KołaKszczęśl* C; będąc nápełnieni owocu ſpráwiedliwoſci przez Ieſulá Chriſtuſá/ ku chwale y czci Boſzey [*repleti fructu iustitiae per Iesum Christum, in gloriam et laudem Dei*]. *WujNT Philipp* 1/11, s. 26, 99, 108 [2 r.], 135, 159 (17); *SarnStat* *8, 3, 1020. Cf »ku bogomodłſtwu a chwale bożej«, »ku chwale bożej i ku naboſeńſtwu«, »ku poſłudze a chwale boskiej«.

»k(u) chwale pańskiey, Pana« [szyk 31 : 3] (28 : 6): *RejPs* 216; Vdaycyelz ſie vltá me yuž ku Páńſkyey chwale *LubPs* ffv, A6, O5v, P marg, aa2v marg, aa4 marg, ff3v [3 r.]; *RejZwierz* 105v; *BibRadz Ps* 35 arg, 134 arg; *BielKron* 74; *SarnUzn* A3; *RejAp* AA2; *RejPos* 32v, 47, 202v, 207, 228v (11); *BiałKat* 136; *RejZwierc* 64v, 187; *WujJudConf* 181; Byſmy [...] żyli w ſpráwiedliwoſci: Ku chwale Páná ſwego *ArtKanc* K6; Lody/ ſniegi/ y rofy/ Ku wieczney chwale Páńſkiey/ nieſcie głófy. *GrabowSet* V4v; *WujNT 2. Cor* 8/19.

Szeregi: »ku bogomodłſtwu, (a) chwale bożej« (2): ktore rzeczy náuká Kryſtuſowá nawyęcey záleca/ w rzeczach duchownych á ku bogomodłſtwu á chwale boſzey náležących *KromRozm III* F2v, F3.

»k(u) czci, (i, a) (ku) chwale« = *in gloriam et laudem Vulg; in laudem et honorem PolAnt; ad laudem et gloriam a. et honorem, ob reverentiam JanStat* [szyk 130 : 4] (134): *RejPs* 188v; *LibMal* 1544/84; *SeklKat* F, T2; *MrowPieś* A3; y rodzicy [...] nyech dzyeci karzą [...] áby ſnich co dobrego mogło vroſć/ coby było ku czci/ y ku chwale pánu Bogu *GliczKsiąż* G5, B; *LubPs* A2, A5v, A6, B, H4v (14); *SeklPieś* 20; *BibRadz I* *6, 1. *Petr* 1/7; Cerery ku czci á chwale palono Swinię/ iž iey zboſze rádá płowáła *BielKron* 24v, 5v, 11, 12v [2 r.], 13 [2 r.], 14 (21); repono, offero, oblationem facio, Inde αναθημα, oblatio, sacrificium, Offiárá/ którą pogáńſtwo Bogóm á báłwanóm ſwym ku czci á chwale záwiefzawáli w ych boſznicach. *Mącz* 9a, 185b, 213d; *SarnUzn* A3; *RejAp* AA5; *GórnDworz* T3v; *HistRzym* 99v; *RejPos* A3, 27, 34v, 42v, 44 (45); *BiałKat* 136, 148v; *KwiatOpis* A2v, B3, [C2]; *KuczbKat* 240; *RejZwierc* 1v, 2, 36, 113v, 187, 254v, 255; *WujJud* 212; *RejPosWstaw* 42; *ArtKanc kt*, M18v, N11; *GrabowSet* X2v; *LatHar* 21, 44, 620; *WujNT przedm* 27, s. 26, 38, 99, 108 [2 r.] (9); *SarnStat* 3, 4, 370, 986, 1067; *SiebRozmyśl* M2v.

»ku chwale i dziękowaniu« (2): Namowá ku wierney chwale y dzyękowaniu. *LubPs* ffv marg, ff4v.

»ku chwale bożej i ku nabożeństwu« (1): á wżyfłtkich náofłátek ku chwale Bożey y ku nábożeńftwu wzbudzáią. *WujJud* 47v.

»ku posłudze a chwale boskiej« (1): Chodził ten Helkaná według wftáwy zakoná do Sylo/ gdzie był dom Boży/ ku posłudze á chwale Boskiej. *BielKron* 62.

»ku chwale i ku sławie« (1): Aby cię dał wysłzym náde wżyfłtki narody/ ktore poczynił/ ku chwale/ y ku sławie/ y ku wczćiwości *BudBib Deut* 26/19. [*Ponadto w innym połączeniu strukturalnym 1 r.*].

»ku uczciwości i chwale« (1): przełóży cię nád iny lud kthory ftworzył ku wczćiwości y chwale fwoiey. *BielKron* 44.

»ku chwale i ku wysławianiu« (1): ábyfłmy zacnymi cnotámi náfłzymi pobudzáli ludzie ku chwale y ku wyflawianiu Boskiego Imienia *KuczKat* 385. ~

»na chwałę« (88); *WróbZólt* 103/31; *RejPs* 218v; *Leop Eccli* 49/14; Rozum/ vrodę/ y ine przypadki/ ná chwałę fwą Pan dáwać raczy. *RejPos* 201v *marg*, 30; *CzechRozm* 227; *SkarŻyw* 4; *LatHar* 27, 72, 147; *WujNT* 322; Od ciebie wżyfłtko/ y do ciebie niech fię ná chwałę twoię obraca wżyfłtko. *SkarKaz* 353b, 456a, 458a.

~ na chwałę kogo, czego (24): Dáwid wftáwłfł y iáł fpiéwatz/ na chwałę dziewice Marié *OpecŻyw* 180; *PatKaz II* 23v; *PatKaz III* 107; *RejPs* 121 v, 217v, 220; *RejWiz* 182v; *BielKron* 273; *RejPos* 222v, 348v; *SkarŻyw* 278, 312, 538; fchadzamy fię [...] ná prawdziwą chwałę imienia Páńfkiego *NiemObr* 23; *ReszPrz* 26; *LatHar* 45, 72, 93, 348, 508; *WujNT przedm* 27, s. 348 *marg*, 700; *PowodPr* 43.

na chwałę komu, czemu (18): *PatKaz II* 19; *RejPs* 104v, 191v, 201 *marg*; *HistAl* Mv; *BielKron* 266v; *GórnDworz* V4; *RejPos* 53, 278v; á ná chwałę bogom fwoim/ zbudowáli koniá wielkiego z drzewá/ y pięknie gi vmálowáli *RejZwierc* 167v, 186; *SkarŻyw* 52, 63, 253, 325; tákże wżyfłtkim Bogom ktorych máią 15. ná chwałę po kuflu piwá wypiją bez dotykánia rak [!] *StryjKron* 161; ále do kilku fet lat poty^m/ wierni Chriřtyánie/ domow ná chwałę Bogu/ ofobliwych nie budowáli *NiemObr* 23; *WujNT* 615.

Zwrot:»na chwałę czynić, uczynion« [*szyk zmienny'*] (3 : 1): *RejPs* 157v; *SkarŻyw* 455; Ołtarz z ziemie zbudowáwłfł. Czyniłem ná nim ofiárę Ná cześć y ná chwałę twoię. *MWilkHist* G; *WujNT* 615.

Wyrażenia: »na chwałę bożą (a. boską), Boga« = *pro gloria Dei Vulg* (17: 2): *RejPs* 168 *marg*; *DiarDop* 104; *BibRadz I* *4v; *RejPos* 157; *KuczKat* 295, 300; *Oczko* 4v; *SkarŻyw* 1, [237], 422, 497; *LatHar* + 9, 72; ięzykow fwych ná chwałę Bożą y ná zbudowanie bliznich wżywáiąc *WujNT* 186, *Ioann* 11/4; *SkarKaz* 577b. Cf »na chwałę boską, modlitwę«, »na służbę i chwałę bożą«.

»na chwałę pańską, Pana« (3 : 1): Zeřcye fpołeczne ná chwałę Páńfką/ plátne v Páná. *RejPos* 349v *marg*, 237; *SkarŻyw* 567; Dawidowi [...] dał Gád Prorok pokutę rofkázuiąc mu/ *vt extruat altare D^{omi}*no żeby zbudowál ołtarz ná chwałę Páńfką. *WysKaz* 30.

Szeregi: »na cześć, (a, i) (na) chwałę« (25): *PatKaz II* 19, 23v; pan Bog [...] pořila ducha zewnětrznego [...] powiadaiąc iemu to czo fię iemu zda na cześć y na chwałę fwoię *GlabGad* L7; *RejPs* 104v *marg*, 191v, 220; *BielKron* 273; Herkules [...] hnet/ ná cześć á chwałę Iowifłzewi bogu/ tákże w tym kráiu/ gry/ ábo ćwiczenia Olimpijřskie połthánowił *GórnDworz* V4; *RejPos* 53, 222v; *RejZwierc* 186; *SkarŻyw* 52, 63, 193, 312; *MWilkHist* G; *ReszPrz* 26; *LatHar* +9, 45, 72, 92 [2 r.], 93 (9); [*tę pracę*] na wiefłżą cześć y chwałę iego [...] ofiáruię. *WujNT przedm* 27, s.347 *marg*.

»na chwałę i na dziękowanie« (1): Co iż ná chwałę y ná dziękowanie Pánu Bogu [...] czynili *WujNT* 615.

»na chwałę boską, modlitwę« (1): Ráno wftáią ná chwałę boską/ modlitwę y śpiewánia *SkarŻyw* 363.

»na chwałę i na ofiarę« (1): áby byli łobie yczynili [...] przybytek/ do ktoregoby łie mieli łchodźć ná chwałę iego/ y ná ofiary łwoie wedle zwyczáiow łwoich. *RejPos* 348v.

»na służbę i chwałę bożą« (2): *KuczbKat* 350; Nakłády ná nabożeńłtwo/ ná służbę y chwałę Bożą vczynione/ łą vczynki dobre *WujNT* 114. ~

α. *Psalm, hymn religijny, pieśń pobożna; cantio, hymnus, laus, paeon Mącz* (25) : *WróbŻółt* V; *LubPs* gg; Chwałá Dawidowá. *BibRadz Ps* 144/1; á przyłthoynemi chwałámi wyłławiayćie go/ tak w piołnkách vłtnych/ iáko y na Arfach. *BibRadz Eccli* 39/18[20]; Hymnus, latine laus, cantio, Chwałá/ dziękowanie. *Mącz* 160c, 272c; *GrzegŚm* 25; *ArtKanc* B2v.

chwała kogo (4): *Leop Sap* 18/9; A będziećie ták mowić w chwałách wálznych [*et collaudate canticum Vulg*] *BudBib Eccli* 39/19, *Ps* 106/12; *ModrzBaz* 132.

W charakterystycznych połączeniach: wysławiać chwałami; chwała(-y) anielskie, Dawidowa, jego, moja (2), *przystojne, ranne, swa, wasza, wieczorne; ojcow chwały.*

Zwroty: »chwalić w chwale« (1): GOtowe ieft łerce me Boże/ gotowe łerce moie: łpiewáć y chwálic będe w chwale moiey [*cantabo et psallam in gloria mea*]. *Leop Ps* 107/2.

»śpiewać (a. wyśpiewywać), piáć chwałę; śpiewać w chwale« = *laudes canere Vulg, Modrz; collaudare, decantare laudes, psallere voce psalmi Vulg; cantare laudem PolAnt* [szyk zmienny] (10 : 1; 1): *Adiutor meus tibi pfallam* [...] Włpomożycielu moy łthobie ia będe chwałę łpiewáł *WróbŻółt* 58/18, 103/33; *Leop 2.Par* 20/22, *Ps* 97/5, 107/2, *Sap* 18/9; Wypułzczáyćie wonność/ á śpiewayćie chwały [*et collaudate canticum Vulg*] *BibRadz Eccli* 39/17[19]; *BudBib Ps* 106/12, *Sap* 18/9, *Eccli* 39/39 [41]; *ModrzBaz* 55v, 132.

»chwałę uczynić« (1): *Leop Matth* 26/30 *cf* »hymna abo chwałá«.

Szeregi: »hymna abo chwałá« (1): A Himnę ábo chwale Bogu vczyniwlłfy [*Et hymno dicto*]/ wyłli ná gorę oliwną. *Leop Matth* 26/30.

»pieśń i chwałá« (1): A na ten czás gdy záczyłi pieśń y chwałę [*clamore et laude*/ tedy Iehowá nápuścił rozruch ná łyny Hámmonowe *BudBib 2.Par* 20/22.

»chwały lub Psálterz« (1): Chwały lub Pfałterz ná liśćie 291. *BudBib* c4v.

»chwałá i śpiewanie« (1): *Paeon, Cwałá* [!]/ Cześć [...] Miáłto włzelákiesy chwały y śpiewánia ku czcy bogóm bywáyącego. *Mącz* 272c.

β. *Kosztowności, naczynia kościelne* (1) :

Wyrażenie: »chwałá Pana Boga« (1): iż Ksiádz Biskup złupił kośćioły z chwały Pana Boga *Diar* 59.

a. *Religia; kult; prawdy i zasady wiary* (250) : *RejPs* 92; *RejKup* o2v; *MurzHist* Mv; A rác z zyemye wytráćić pogańłtwo włłeteczne/ Ktorzy byli chwałę twą Pánye zátłoczyli/ A włłytki wyerne twoye łrodze wytráćili. *LubPs* C3, A4 [2 r.], F4v, P, R3v, S3 (13); *KrowObr* 153; *Leop Ps* 84/10, *Ioann* 5/44; *BibRadz* I 3a *marg*, 383c *marg*; *BielKron* 13v; Lecz iż Pan wiernych łwyc nigdy opuśćić nie chce/ pobudza przedłię ludzi poczćiwe ku obiáłnieniu chwały łwoiey/ á dodawa im Duchá łwego łwiętego

RejAp AA3v, 114; á pobiliście wżytki Proroki/ ktorzy wam powiedáli o tey nowej chwale á o thym nowym zbáwicielu *RejPos* 24, 198v, 290v, 323, 350v; *WujJud* 207 [2 r.]; *WujJudConf* 243; *BudBib Sap* 18/8, 4.*Esdr* 1/38; *NiemObr* 84; *ReszPrz* 47; *ArtKanc* G17; Obierayćieź łobie tedy Polacy/ ábo P. Bogá/ y całą chwałę/ y opiek zakonu iego/ [...] ábo niewolą Pogáńfką *PowodPr* 81, 15, 81.

chwała kogo, czego (54) :*RejPs* 70v, 99v; *MurzHist* B2; *MurzNT* 111; zborzmy przybytki Bogá nawyzłłego/ A wytráćmy tu z zyemye włlytkę chwałę yego. *LubPs* R3, R2v, R3v, hh5; *RejZwierz* 107v; *BibRadz* I *2v, *Eccli* 39/12; *BielKron* 196v; *SienLek* 196; *RejAp* 150; *RejPos* C4v, 72, [226], 228, 252, 314, 314v; *WujJud* 3, 231; *BudBib* c4; *SkarŻyw* 358; *CzechEp* 101; *Phil* [S5]; *PowodPr* 44; *SkarKaz* 116b; *SkarKazSej* 699a. Cf »chwała bałwanow«, »chwała (Pana) Boga«, »chwała Pana«, Cf *Wyrażenia przyimkowe*.

W charakterystycznych połączeniach: *chwałę brać, objaśniać, odmienić* (4), *opowiedać, (po-, ze-)psować* (4), *potępić, potłoczyć, (po-, za-)tłumić* (5), *roznaszać, stroić, szczycić, wkładać, wygładzić, wytracić, wyrzucić* (2), *wywrocić (wywracać)* (2), *wyznać, zacimiać, zatłoczyć, zgwałcić* (2), *zhańbić* (2), *zmyślać, zniszczyć, zwiastować; chwały bronienie, chwycić się, (na)uczyć* (2), *objaśnienie* (3), *omieszkanie, postanowienie, przywrocenie, szukać, szukający, wywyższenie (wywyższanie)* (2), *zatłumienie; miejsce chwały, nieprzyjaciel chwały; sprzeciwiać się chwale; ku chwale pobudzać, ponukać, przywieść (przywodzić)* (4); *na chwałę obrocić; trwać na chwale; o chwałę frasować się, starać się, zastawiać się, zastawienie się; od chwały odrywać* (2), *odwrocić się* (2); *przy chwale zachować; w chwale rość, zachować się; w chwałę udać się* (2); *z chwały złupiony; chwała fałszna (fałszywa)* (3), *jego* (28), *kościół, marna, niepobożna, nowa, obrzydła, omylna* (2), *(Pana) Chrystusowa* (5), *pilna, plugawa, praw(dziw)a* (22), *prożna, stateczna, sw(oj)a* (7), *święta* (13), *tw(oj)a* (10), *wieszczą, wielką, własną, wymyślona* (2), *zła, złościwa*.

Zwroty: »chwały czynić« (1): *HistAl* Kv cf »bałwochwalska chwała«.

»rozmnażać, (po)mnożyć chwałę, rozmnożenie chwały itp.« [szyk zmienny] (34): *OpecŻyw* 67; *RejPs* 204v; *MurzNT* 93v; Kiedyby Wiláncyufszowe księgi były/ iáko fą Ieronimowe/ tak mi fię zda/ iżby dáleko lepźze były/ y ku rozmnożeniu chwały Bożey pożytetznieyźze *KrowObr* 216v, 33, 186v; *Leop Eccli* 50/20; *BielKron* 86v, 99, 139v, 144; *SienLek* 196; *RejPos* C4v, 43, 72, 252, 314; *WujJud* 54, 126v, 230v; *WujJudConf* 54; *CzechRozm* 215v; *SkarŻyw* 306, 355, 356; *CzechEp* 101; *ArtKanc* K16v, Lv; *Phil* [85]; *SarnStat* 3, 166, 192, 195; Którá [*Dziewica przeczystá*] mu rofkazála chwałę Bożą mnożyć *KlonWor* 47.

Wyrażenia: »chwała bałwanow, bałwańska« (5 : 2): *RejPs* 202; Iáka iest obrzydła chwałá bałwánow przed obliczym Bożym *LubPs* V5 marg, S4, aa marg; *RejAp* 83v [2 r.]; chytro Chrześciáńfką prawdę y wyznánie iey gubił/ y do chwały bałwáńfkiey przymuśzał. *SkarŻyw* 392.

»bałwochwalska chwała« (1): wiele mąk podeymuieź/ ile bogow áłbo bałwochwáńskich chwał czyniź. *HistAl* Kv.

»chwała boża (a. boska) (praw(dziw)a), (Pana) Boga (a. bogow, a. bożkow)« = *claritas Dei Vulg; religio Dei Modrz; cultus divinus JanStat* [szyk 124 : 14] (121 : 17): *OpecŻyw* 67; *RejPs* 157v; *KromRozm* I F3v; *MurzHist* B2, H3v; *MurzNT* 73v [2 r.], 76, 93v, 108v [2 r.], 111 [3 r.], 116; ale to jest scandalum albo uczyć fałecznie odwodząc od chwały bożej lud krwią jego sobie odkupiony,

albo cierpieć takowych, ktorzy odwodzą. *DiarDop* 104; *GliczKsiąż* H3; *LubPs* D2v marg [2 r.], S6v marg, dd6 marg; prawdziwą chwałę Bołką zhánbił/ y pothępił *KrowObr* 53v, 56, 186v, 216v, 227v; *RejWiz* 52 marg, Cc8v; *Leop* 1. *Tim* 1/11; Náucza kthorym vmysłem pogáni mieli fię chwyćić chwały Bożey. *BibRadz Is* 60 arg, I *2v, *3v, 3c marg, 251a marg, *Ps* 69 arg (11); *BielKron* 86v, 99, 139v, 144, 170 (14); *GrzegRóżn* H, Ov; *SarnUzn* B7v; *RejAp* 30; *RejPos* 50v [2 r.], 79; *BiałKat* 216; *WujJud* 4v, 34, 54, 126v, 140; *WujJudConf* 40, 54; *RejPosWstaw* [41³]; *BudBibKaw* A3v; *BudNT przedm* dv; *CzechRozm* 44v, 70v, 71v, 89, 107v (12); *ModrzBaz* 23v; *SkarJedn* 366; *SkarŻyw* 230, 306, 356, 583; *CzechEp* 26, 47 [2 r.], 50, [405]; *NiemObr* 5; *WerKaz* 296; *ArtKanc* K18v, Lv [2 r.]; *ZawJeft* 5; Y odmienili chwałę nieśmiertelnego Bogá *WujNT Rom* 1/23, s. 136, 2. *Cor* 4/6; *WysKaz* 42; *SarnStat* 3, 4, 166, 178, 192 (9); *PowodPr* 14, 26, 40, 59; *SkarKaz* 120a, 313b, 421a, b; gdyż oni iuz łpogánieli y łturczeli/ [...] bołtwo Syná iego/ y kościoł ś. iego bluźniąc/ y chwałę Bozką płuiąc? *SkarKazSej* 686a, 666b, 700b; *KlonWor* 47. Cf *Wyrażenia przyimkowe*.

»korona chwały« (1): Oycu mamy dáć koronę chwały *HistRzym* 100v.

»(praw(dziw)a) chwała pańska, Pana« [szyk 20 : 1] (20 : 1): *MurzHist* M2; *MurzNT* 111 marg; Iż niebo y zyemyá pierwey przeminąć mułzą/ á łłowá y chwałá Páńłka nigdy nye przeminie. *LubPs* X4 marg, B3v marg, F4v marg, R2v, Z marg, aa4; *BibRadz* I 111b marg; *RejAp* 113v; ktorzy fie byli zefłzi do tego/ roznalzáiác thę chwałę Páńłką po rozlicznych kráinach onych. *RejPos* 297, 43, 50v, 347; *WujJud* 3, 230v; Aby chwałá prawdziwa/ Páńłka wyniłzczáłá. *HistHel* B3; *KochWr* 25, 26. Cf *Wyrażenia przyimkowe*.

Szeregi: »kościół i (abo) chwała« [szyk 5 : 2] (7): *ZAmyka* w łobye ten Płalm Prorocká modlitwę zá ludem Bożym/ y zá kołciołem iego/ ábo zá chwałá Páńłką/ náprzećiw pogánom *LubPs* R2v; *SkarŻyw* 358; *WujNT* 848; *WysKaz* 42; *SkarKaz* 421b; *SkarKazSej* 666b, 686a.

»modłá. albo chwała« (1): napřednieyłzy łobie grzech á omierzenie Pan poczýta tych ktorzy fie vnofłzá zá inłzymi modłámi álbo chwałámi bálwánow *RejAp* 83v.

»nauka a chwała« (2): *LubPs* A4; Ktorego krolełtwá moc/ vrząd/ y obroná nie iest ćielełna/ [...] ále tylko[...] w łłowie Bożym/ náuce zbáwienney/ á w chwále Bożey należy. *CzechRozm* 255.

»chwała i (a) prawda« (4): Iedni iawnie a nięzbożnie/ bołką iego chwałę j prawdę niebiełką/ iako możem łłumiác *MurzHist* B2; *RejPos* 347; *BudBib* c4; *NiemObr* 5.

»religija (a. religio) i (to jest) chwała« (3): *BielKron* 207v; ktorzy [...] żárzliwość o religią y o chwałę Bożá/ máiá zá łzaleńłtwo. *WujNT* 136; odeymuiá mu/ ábo hámuiá Confederáciá/ religią y chwałę Bożá *PowodPr* 59.

»chwała, (i) służba« [szyk 1 : 1] (2): To łpolnego máiá iż fie o chwałę/ łłuzbę/ boiáźń/ y miłość Bożá/ łpolnie łtáráią *CzechRozm* 89, 197v.

»wiara a (i) chwała« [szyk 6 : 2] (8): *BiałKat* 333v; *WujJud* 4v; *WujJudConf* 34, 40; ktorzy namyłłnie młódź od prawdziwey wiáry á chwały Bożey odrywáią *RejPosWstaw* [41³]; ále áby záwždy iednomyłłna iedność między námi trwálá/ [...] iáko iedná chwałá Boża y Wiárá iest chowána [*sicut idem cultus, et religio fidei observatur JanStat* 757] *SarnStat* 999; *PowodPr* 44; *SkarKazSej* 699a.

»chwała i zbor« (1): Bo moje przedsięwzięcie nie to było ani iest/ żebychfię zgładka/ albo dworną polszczyzną miał [...] popiłowac/ Vmysł zaište moy tylko ten był [...] żebym wtem chwale Bożey/ y zborowi iego [...] posłużył *BudNT przedm dv*.

Wyrażenia przyimkowe: »dla chwały« (1):

~ Wyrażenie: »dla boskiej chwały« (1): Skarbu dla Boskiej chwały nie litował. *KlonKr D2*. ~

»ku chwale« (17): chcąc ią ielzczę więcey przywieść ku omylney chwale/ á ku zwirzchności swoiey. *RejAp 113; GrabowSet Q4v*.

~ ku chwale kogo (4): *RejPs 145, 150; Kyedy fye ku chwale Báál íprofnye przyłączyli LubPs Y3. Cf »ku chwale bogow«*.

Wyrażenia: »ku chwale pańskiej« [szyk 1 : 1] (2): *RejPs 201; Náuká piękna iáko fie ku Páńfkiey chwale przypráwiác mamy. LubPs P3v marg*.

»ku (prawdziwej) chwale bożej (a. boskiej), bogow« (9 : 1): też człowieka ku chwale bożey przywodzi. *WróbŻolt vv4; KromRozm III P; LubPs T3; KrowObr 94; Nápomina ie Iozue ku prawdziwey chwale Bożey BibRadz Ios 23 arg, Deut 13/6, Ps 74 arg; á iżby też wśzyfcy potym dla tego ku chwale Boskiej pobudzeni byli. KuczbKat 425, 115; CzechRozm 95. ~*

»na chwałę« (2): A wízakoż potym y tego gdy go łobie ludzye obroćili ná chwałę/ á pokládáli w nim nádzyeie swoiey/ porużyłeś Duchem íwym íwíetyym onego krolá íwíetyego *RejPos [226]*.

~ Wyrażenie: »na chwałę bożą« (1): áby był ná chwałę Bożą y pożytek bliźniego czuynieyfzy *ReszList 165. ~*

3. *Sława, chluba, rozgłos, dobre imię; laus BartBydż, Mącz, Calag, Calep; honor BartBydż, Mącz; existimatio, gloria, laurea, plausus, praeconium Mącz (383) : March¹ A3; tak yż fyą o yey cznoczye chwala rozlala byla yako o fybyllach PatKaz III 122v; BartBydż 160; FalZioł I 155b; GlabGad Ov; WróbŻolt 7/6; A przeto opuść ímyfl wyfokofci twey á skłóń fie máluczko od chwały twey/ wftępuiac wielkości Alexandrowey HistAl E8, C4v, C5v, C7, Dv, F4v (9); GliczKsiąż H6v; LubPs B6, N2v, P6 marg; GroicPorz B [2 r.]; OrzList e4v; RejZwierz 108; BibRadz Ps 7/6, Hab 2/16, Eccli 10/5, Philipp 4/8; zábijefzli íásiádá/ winę pokupifz zábijefzli Tátáryzná/ chwałę mieć będziefz: á czemu? bo owo brát/ á owo nieprzyaciél Koronny. OrzRozm L, V3v; KwiatKsiąż B4v, E2, H2, 1v, M (10); Fultum gloria imperium Pánowanie s chwałą złączone. Mącz 139a; Longe lateque diffusa laus Pompeii, Dáleko y fzeroko słynie chwałá Pompeiułowá. Mącz 185c; Studio laudis trahi, Chwałą być łektan/ mrzeć ná chwałę. Mącz 460d, 34d, 85d, 95b, 111b, 129c (51); Prot E[2 r.]; GórnDworz G6v, Q5v, Q6v, Ee3, Kk8; HistRzym 128 [2 r.]; RejPos 118v; RejZwierc Bv, 115 [4 r.], Aaa3; WujJudConf 10, 13v; RejPosWstaw [414]v; BudBib Ps 148/14, Sap 8/10, Eccli 9/14[16], 15/10, 39/38 [40], 49/18[19], Esth 14/14[15]; CzechRozm 60; PaprPan Cc4; ModrzBaz 29, 58v, 59, 133v; Calag 144b, 338a, 339a; SkarŻyw 162, 352; KochFr 54; WisznTr 29; KochPam 80; WSi ípokoyna/ wśi wefoła/ Który głos twéy chwale zdoła? KochSob 69; KochTarn 78; ZawJeft 25, 38, 40; Gloriosus – Sławni, wielkiey chwały. Calep 458b, 516b, 586b [2 r.]; KochFrag 46; WyprPl Cv; á niewiáltá iest chwałą mężową [mulier autem gloria viri est]. WujNT 1.Cor 11/7, s. 187, Rom 9/4, s. 630, 2.Cor 6/8; KlonKr Fv; SkarKaz 350b; CzahTr H4; SkarKazSej 705b.*

chwała kogo, czego (35): *BielŻyw* 131; *LubPs* M3; mężoboyce/ [...] Prorokowie fálżywi/ ktorých brzuch Bogiem iest/ á chwałá ich w pořromoceniu *KrowObr* C3; bo dla zacnořci tych kxiąg/ wřeláka chwałá ich niźřá iest. *Leop* *B4v, *B4v, *Eccli* 49 arg [3 r.], 50 arg [2 r.]; *RejZwierz* 107v; *BibRadz Ps* 49/18, *Os* 4/7, *Rom* 2/29; *KwiatKsiąg* B4v, F3, P3; *Mącz* 19d, 217d; *GórnDworz* I4v, Z5v; *RejPos* 323; *RejPosWstaw* [143²]; *BudBib Eccli* 44/13; *BiałKaz* B4v; *StryjKron* 220; Tym twóy dźiad Firléy/ Mikołáiu řłynie: A póki Wilřa/ póki Nieper popřłynie/ [...] Chwałá trwáć bęďdzie iego řpraw/ y mocy. *KochFrag* 30.Cf »chwała walki«, »chwała zwycięstwa«, *Wyrażenia przyimkowe*.

chwała od kogo (8): *HistAl* Dv; *GroicPorz* A4v; *RejZwierc* 152v; *BudNT* k5; *ModrzBaz* [38]; ktorzy řię w chwale iedni od drugich kochaćcie *WujNT Ioann* 5/44, 1.*Thess* 2/6; Ktorzy w řześćinařtu lat kopije křufzyli/ Z Turki/ od ktorých záwřze chwałę odnořili. *CzahTr* H.

W charakterystycznych połączeniach: chwałę brać (2), *mie(wa)ć* (16), *odnieć (odnosić)* (4), *osięgnąć* (6), *otrzymać* (3), *przeczytać, przydać, przypisać, przysądzić, utracić, wziąć, zasłużyć* (3); *chwały dostać* (2), *dostąpić* (2), *dożyczać, nabywać, naruszyć, pomnożyć, pragnąć, przydać; mrzeć na chwałę; chwała ciemna, mężowa, m(oj)a* (4), *nasza, nieprzyjacielska, nieskończona, nieśmiertelna, nie- zliczona, obiecana, pirwa* (2), *prawa* (2), *prawdziwa* (10), *przedniejsza, przystojna, sławna, stała, staradawna, sw(oj)a* (18), *światna, tw(oj)a* (10), *wasza, wieczna* (5), *wielka* (17), *wojenna* (2), *wszystka* (3), *wysoka, żadna* (3); *chwała białychřłow, domu, křolowej, ludu, mężow, narodu; chwała od ludzi* (2), *przed ludźmi* (2); *chciwość (chciwy) chwały* (2), *uczestnik* (5), *wieczność; łakomy na chwałę* (2).

Zwroty: »chwałę czynić; uczyniona chwała« (1; 1): Abowiem iáko cznota á zacna řława rycerřtwa/ řwoim řprawcam wielką chwałę zwykřła czynić/ także teź y tegoź rycerřtwa wyřtěpkj á zřła řprawa/ cześtokroć hetmanom bywa przypřřfana. *KwiatKsiąg* O4, Q2v.

»dać chwałę« [szyk zmienny] (4): Bo dáli Křoleřtvo řwoie inřřym/ á chwałę řwoię [*Dederunt [...]* *gloriam suam*] obcemu ludu *Leop Eccli* 49/7; *Mącz* 45b; *NiemObr* 119 [2 r.].

»za chwałę (sobie) poczytać, mieć, bywa poczytano« [szyk zmienny] (1: 1: 2) : Sami nie kradną [...] / wřzakoź łupem á drapieřstwem z ludzi pořtronnych řyć za chwałę řobie maią y rzecz poboźną. *MiechGlab* 23; ielzce tho řobie poczytáiąc zá chwałę/ gdy tyráńřtvo náď człowiekiem/ ktorzy teź iest řtworzeniem Boźym/ okázuią *GroicPorz* hv; *KwiatKsiąg* B3v; *Mącz* 495d.

»szukać chwały« [szyk zmienny] (12): Kto řám od řiebie mowi/ wřłářne chwáły řřuká *OpecŻyw* 66v; Querere vel captare plausum, Szukáć chwały. *Mącz* 303c, 19c [2 r.], 35b, 479a, 483c, d; *Calag* 144b; *ReszPrz* 64, 65; *OrzJan* 95; *WujNT* 1.*Thess* 2/6.

»chwałę wychwałować« (1): ieden poeta rozlicznimi chwałami wychwałował Allexendra przed Dyogeneřem *BielŻyw* 74.

»chwały żądać, (po)żądający« [szyk zmienny] (2 : 2): *BielŻyw* 93; Iestřli wzrořt bęďdzie wyřřoki [...] Dawa znać człowieka řmiałego, mocnego, pyřznego, řrogiego, y chwały żądáiącego. *GlabGad* M2v, N4; *Mącz* 19c.

Wyrażenia: »chwała ludzka« [szyk 7 : 3] (10): *SeklKat* Tv; Captator aurae popularis, Pilnuyáć á łakomy na chwałę łucką. *Mącz* 35c, 35b; *SkarŻyw* 497; *ZawJeřt* 40; W czym nářřłáďowan bęć ma on Lizánder Lácedemońřki/ ktorzy řię brzyďził chwałą ludzką. *Phil* 12; *WujNT Ioann* 12/43, s. 448, 664. Cf *Wyrażenia przyimkowe*.

»sławna chwała, chwałą sławion« (1 : 1): a będę chwałą sławion y zawałaniem dla Fáraóná [*et glorificabor in Pharaone*] y dla wślytkiego załtępu iego. *Leop Ex* 14/4; *RejZwierz* 107v.

»świecka chwała« [szyk 4 : 3] (7): *MurzNT* 88v; Ale Alekśzy wiárując łie łwieckiey chwały wyłzedł od tąd *HistRzym* 124; *RejPos* 85v, 224; *SkarŻyw* 14; *ArtKanc* O14v, S11v.

»chwała walki, waleczna« (1 : 1): *Muliebris certaminis laus penes Lucretiam est*, Chwałę walki niewiełciey *Lucretia* otrzimáła. *Mącz* 289c, 374c.

»własna chwała« = *laus sua* *Mącz* [szyk 4 : 1] (5): *OpecŻyw* 66v; *Mącz* 461d; *HistLan* F5v; *WisznTr* 5; *Ztądże/ chociał wáłzá kró: M. domá co mądrze/ albo więc ná woynie co łczęłłwie łpráwił/ nigdył przećię niełzukał wáłłney chwały* *OrzJan* 95.

»chwała zwycięłstwa« (5): *RejPs* 144; *thak iż nie pogani ale Grekowie w chwale zwycięłstwa będą zalecani* *HistAl* B5; *Reservaré palmam alicui, Chwałę zwycięłtwá komu przilądźić.* *Mącz* 274a, 396d; *StryjKron* 220.

Szeregi: »bogactwo, (a, albo) chwała« [szyk 2 : 1] (3): *RejPs* 73v; *Abowiem bogactwa/ chwała/ pięknołł/ vroda/ przyáćiele/ rołkolzy/ odmienne a zachwiałe rzeczy łá* *KwiatKsiąż* A4. *Cf Wyrażenia przyimkowe.*

»chełpa i chwała« (1): *w niwczym inłszym chełpy y chwały nie pokłádam/ iedno w krzyżu Pána náłłżego* *BiałKat* 266.

»chłuba a chwała« [szyk 1 : 1] (2): *ábychmy [...] niechćieli náđ nim vżywáć zwirzchnołłci łwoiey/ a chłuby á łwieckiey chwały łwoiey* *RejPos* 85v, 224.

»czełł, (a, i) chwała« = *gloria et honor* *Vulg* [szyk 12 : 3] (15): *BielŻyw* 117; *GlabGad* N4; *SeklKat* Tv; *Leop Apoc* 21/24; *OrzRozm* D2v, P4; *BielKron* 117; *Habeant hanc palmam ex innocentis cruore, Niechay máyá zwycięłtwo czełł y chwałę z niewinny krwie.* *Mącz* 274a, 111a, 274a, 348d, 479a; *GrabowSet* V4. *Cf Wyrażenia przyimkowe.*

»chwała i imię« [szyk 1 : 1] (2): *á ták łie mu imię y chwałá mnoży.* *HistAl* E; *KwiatKsiąż* H2.

»korona albo chwała« (1): *Meritus lauream linguae Cicero. Cicero mimo ynłze záłłził koronę albo chwałę wymowy.* *Mącz* 217d.

»chwała i dobre mniemanie« (1): *á tego dokłádam iż ku nábyćiu prawdziwey chwały/ y dobrego mniemáńia v káđdego/ a łáłki v thego pána ná czyim dworze będzie/ potrzebá tego Dworzáninowi/ áby łiebie [...] vmiárkowáć [...] vmiáł* *GórnDworz* I4v.

»chwała i niesłachetnołł« (1): *przez chwałę y niełłáchetnołł [*per gloriam et ignobilitatem*']/ przez niećzełł/ y przez dobrá flawę/ iákoby zwodnicy áno prawdziwi/ iákoby nie znáiomil/ áno znáiomil* *Leop 2.Cor* 6/8.

»chwała, (i) poczcziwołł« (4): *Abowiem niektorzi chwałam y poczcziwołłciám/ a drudzy dáreczkámi y łagodnołłciámil máil być przywabiáni* *KwiatKsiąż* E4v; *Ehr. Chwałá/ et poććiwołł. Gloria. Decor gloriae.* *Calag* 141b; *Calep* 458b [2 r.].

»sława, (i, a) chwała« = *laus et gloria* *Modrz* [szyk 7 : 7] (14): *Ale chłopyęłá co zá chwałę á flawę dobrá odnołłá od ludzi ł tego łwego dworáckyeo łzkołowányá* *GliczKsiąż* H6v; *áni teł zaiżrłi przywoitey sławy y chwały dobrze záłłżonym.* *KwiatKsiąż* G2; *Senescere fama dicitur aliquis, Gdy*

komuś ná sławie y chwale fchodży. *Mącz* 382b, 85d, 206d; *RejPos* 273v, 323; *RejZwierc* 152v; *CzechRozm* 241; *ModrzBaz* [38]; *StryjKron* 220; *Calep* 458b; *OrzJan* *56; *PaxLiz* E2.

»chwała, (a) wysławianie« (2): *Ventum popularem querere in re aliqua*, Cwały [!] a wysławiania fżukać v poşpolitego człowieka. *Mącz* 483d, 109b.

Wyrażenia przyimkowe: »dla chwały« (10): *Bowiem cnotá dla liebye iście nie dla chwały/ Ma być od nas fżukaná* *RejWiz* 91 v; *BielKron* 334v; *KwiatKsiąż* Bv; *Cupiditate gloriae volitare*, *Nie poľedzieć s pokoyem dla chwały/ stárájąc fie o sławę*. *Mącz* 505d, 307d; *HistRzym* 35; *BudBib Eccli* 20/11; *Skarfjedn* 91.

~ *Wyrażenie*: »dla ludzkiej chwały« (1): *á fpowiádaľz fie ze wfzech grzechow ktoremiş grzeľzył przeciw pánu Bogu/ á przez zówárte okienko/ to ieľt nie dla ludzkiej chwały/ ále ku twemu pociefzeniu*. *HistRzym* 48.

Szereg: »dla chwały albo bogactwa« (1): *Walczą teź przeciw poştronnym fáfliádom nie dla iákicy chwały albo bogáctwá/ ále mfcząc fie fwoich ftárźyich zbitych* *BielKron* 447.~

»ku chwale« (13): *więcey fie raduy z vczynionego dobrodzieľstwa niź z przyiętego, bowiem pierwfza rzecz tobie ku chwale/ á wtora ku potępie będzie*. *BielŻyw* 51; *BielKron* 225; *Vir ad dignitatem et gloriam natus*, *Ku doştoynoşciam y chwałóm vrodzony*. *Mącz* 241b, 96a; *GórnDworz* G4, Bb6; *WujNT* 108; *SzarzRyt* A2v.

~ *ku chwale czego* (3): *BielKron* 158v; *KwiatKsiąż* F3; *księgi nápiłał o wielkicy ich poboźnoşci [...]* iákoby ku chwale narodu fwego Żydowfkiego. *WujNT* 125.

Szeregi: »ku czci a (i) chwale« (2): *około ktorego flupá Rycerľtwo rozmáite gry fpráwiáło ku czći á chwale krolowey/ pogáńfkim obyczáiem*. *BielKron* 158v; *ZawJeľt* 47.

»ku gańbie i ku chwale« (1): *accipitur tamen in utramque partem, in bonam scicet et in malam*, *To yeľt ku gańbie y ku Chwale*. *Mącz* 101d. ~

a. *Pismo pochwalne, sławiące; elogium Mącz; encomium Calep* (5) : *Krolu Alexandrze/ obfitźeby chwały o thobie piľany być mogły nizli vczyniľ Homerus y o tych ktorzy miáľto zburzyli Troiáńskie* *HistAl* Dv; *His laudationibus historia rerum nostrarum facta est mendosior*, *Tymi ták zbytnemi chwałami Hiľtoriá dzieyów náľzyich ftála fie fáľfziwľza/ Podeyźrzańľza*. *Mącz* 215d, 101d; *GórnDworz* K5v; *Calep* 362b.

a. *Niesława; zła, źłudna, marna sława; gloria ventosissima Mącz* (37) : *Leop Philipp* 3/19; *Chwałá fáľfzywa*. *RejZwierc* 115 marg [*idem*] Aaa3.

chwała kogo, czego (3): *Chwałá wfsetheczney biaľey głowy* *RejJóz* C7v marg; *Márna chwałá bogactw yego tá teź bárzo tanye* *LubPs* N2v; *KrowObr* 77v.

Wyrażenia: »marna chwała« (4): *Dáymi fie okázaniá marné chwały wyľtrzędz* *OpecŻyw* 132v; *WróbŻółt* K7; *KromRozm I* E2v; *LubPs* N2v.

»proźna chwała« = *inanis gloria Modrz, Vulg; gloria falsa a. ventosissima, inanis rumor Mącz* [szyk 73 : 2] (75): *BierEz* K2; *OpecŻyw* 37v; *Słyşzeliľmy iże thy będąc podnieľiony w pycheľ/ y przez proźną chwałę powyşľfzony/ zebraľes łotrzyki* *HistAl* C3v, C4, C5v, 08, E; *MurzNT* 76; *GliczKsiąż* F; *OrzList* c3v; *BibRadz I* 183d marg, II 4c marg [3 r.], d marg, 42b marg, 93b marg, 98b marg; *GrzegRóżn* A2v; *Philodoxus*, *Pyľfzny/ Lákomy ná proźną chwałę*. *Mącz* 95b, 19c, 104d,

234d, 277c, 298a (9); *HistRzym* [2], 134v; *RejPos* 44v, 219v; *BiałKat* 36; *HistLan* F5v; *RejPosWstaw* [21²]; *PapPan* R4v, S3v, T2, Yv; tedyć niewiem komuby lepiej miała być poręczoną [prawa około praw/ iedno onym/ [...] ludziom [...] ná vrzędy niełakomym/ á proźney chwały [*aura popularis*] niełápájącym. *ModrzBaz* 57v, 58; *SkarJedn* 103, 245, 246; *SkarŻyw* 57, 212, 328; *PapUp* D3v; *LatHar* 129; *WujNT* 26, 98 marg, 217, *Gal* 5/26, *Philipp* 2/3, Ccccc3; *SkarKaz* 83b; Zebyś fię z támtąd wrocił prawdźiwym Pielgrzyme^m. Nie z chłubą/ nie z nickszemnym proźney chwały dymem. *KlonWor* 53. Cf *Szeregi*, *Wyrażenia przyimkowe*.

Szeregi: »prozna chwała i ambycyja« (1): A nie przez innego/ iedno prze prozną chwałę y ámbicyą [!] Cárorockich Biskupow *SkarJedn* 177.

»bogactwo, prozna chwała« (1): Ieden [*kocha się*] w mądrości/ drugi w náuce/ drugi w bogáctwiech/ drugi w proźney chwale. *KrowObr* 189v.

»pycha, (i) proźna chwała« [*szyk 3 : 1*] (4): tákowa by była pychá y proźna chwałá ludzka/ iżby też nie bogom ále mocy fwey wżythko przywłázczáli *HistAl* G, G8; *LubPs* hh5v; *KrowObr* 7v.

»pycha, nadętość i proźna chwała« (1): Pychę nádętość by y proźną chwałę bogowie zázwdy w nienawilći mieli *HistAl* E6v.

Wyrażenia przyimkowe: »dla chwały« (13):

~ *Wyrażenia*: »dla marnej chwały« (1): nie z vporu/ áni dla márney chwały/ ále w pokorze ieden drugiego zacniey[zym nád fię máiąc *ReszPrz* 93.

»dla nędznej chwały« (1): nieták iáko póspolicie czynią niektorzi/ co dla nędzney chwały/ o málucźkie rzeczy łápáią przyczyn niebezpieczeństwá [*qui gloriolae causa pro rebus leviculis occasiones aucupentur periculorum*] *ModrzBaz* 62.

»dla proźnej chwały« [*szyk 10 : 1*] (11): *BierRozm* 17; *KromRozm I* M2v; *OrzQuin* Aa3v; *RejZwierc* 115; *BudBib Sap* 14/14; ábo iáko przewrotni dla zyłku fwe^{go} y proźney chwały to czynią. *SkarJedn* 32; *SkarŻyw* 172; *ReszHoz* 120; *WujNT* 27, 98, Yyyyy. ~

»ku chwale« (1): á łobie ku piekielney chwale/ one dni w niecnoty iákie mogą byđz wymyślone obrocił. *PowodPr* 52.

4. *Majestat, potęga, wspaniałość, okazałość, świetność, moc; decor, gloria, laus, magnificentia, maiestas Vulg* (540) :

a. *Majestat nadprzyrodzony* (521) : iż bog wślechmogący będatz niezmiersoné chwály/ ftál fie iako robáczek wzgardzony *OpecŻyw* 16, 5v, 184 [2 r.], 184v, 185v, 186v; *PatKaz II* 19; *PatKaz III* 107, 131v; *TarDuch* C7; *WróbŻołt* 16/15, 25/7, 91/11; *RejPs* 27, 99v, 146v, 149; *RejJóz* C3; *MurzHist* T4v; Spádnie ftrách ná krole zyemłkie á chwały twey lękánie *LubPs* X3v, N, Nv, O2v, 03, 05 (11); *KrowObr* 212v; *RejWiz* 179; *Leop* 1.Reg 4/22, *Ps* 16/15, 107/6, *Is* 48/9, *Rom* 9/23, 1.*Petr* 5/1, BBB3; *RejZwierc* 107v; *BibRadz Ex* 14/4, 17, 18, *Ps* 89/16, *Is* 66/5, *Eccli* 45/3, 1.*Petr* 1/11; będyełz ftál ná opoce/ á gdy poydzie chwałá moiá/ położę cię w rołpadlinie fkály/ y przykryię práwicą moią/ áż minę y rękę odłożę *BielKron* 35, 35; *GrzegRóżn* D3, Mv, M2; *SarnUzn* Ev [2 r.]; opowiada drugie przyście Syná Bożego w mocy chwały fwoiey *LeovPrzep* E4v; *HistRzym* 50v; *RejPos* 41v, 85v, 228; *KuczbKat* 55, 95, 110, 275; *RejPosRozpr* b4; *RejPosWstaw* [213]; *BudBib Ex* 15/11, 33/22, *Iob* 37/22, *Eccli* 45/3, 49/10; *CzechRozm* 194v, 195; Y będa fye ciebie wżythki kráie bały/ Y wżyfcy królowie

lękną łye twey chwały. *KochPs* 152, 31, 71; *SkarŻyw* 52, 131, 252, 258 [3 r.], 463; *MWilKHist* K2; y rękoma dotykali/ oney chwały/ to iest/ pełności bołtwá w ćiele iego *CzechEp* 144, 170 [2 r.], 189, 190, 210, 315; *NiemObr* 10, 43, 86 [2 r.], 87, 92 (11); *ArtKanc* N4; *GrabowSet* N4v, O, P3v; *LatHar* 24, 86, 106, 197, 224 (10); *KołakSzczęśl* B4v; Y tym pierwfzym cudem poczał obiáwiác chwałę fwoię. *WujNT Ioann* 2 arg, *Ioann* 1/14, 2/11, 12 arg, 17/22, 24 (18); *WysKaz* 5, 11; *SiebRozmyśl* K4v; tu widzenie krolá w chwale fwoiey *SkarKaz* 122b, 122b, 205a, 244a [2 r.], 245a, 489b; Tobie Seraph miłości práwey płomień czyłty/ A twey chwały dwor znáczy Firmáment ogniłty. *SzarzRyt* B2v.

chwała kogo, czego (144): *OpecŻyw* 90, 182v; *PatKaz II* 25v, 36v, 46, 52v, 78v; et fuper coelos gloria eius. Abowiem wyfoko iest nad wfzytki ludzie pan bog á nad niebiofa iest chwała iego. *WróbŻółt* 112/12, 88/18; *RejPs* 33, 73v [2 r.], 95v, 102, 133, 145v, 168; *MurzNT Luc* 9/26, 32; *KromRozm III* A7v; *LubPs* V3, V6 [3 r.], Z4; *KrowObr* 213; *Leop Ps* 65/2, 1.Petr 4/13, *Apoc* 18/1; *BibRadz Is* 6/3, 59/19, 60 arg, 2, *Agg* 2 arg (8); *SarnUzn* E, Ev; *RejAp* 94v, 113v; *RejPos* 3, 273v, 294, 357; *BiałKat* 181 [2 r.]; *KuczbKat* 1, 45, 55; *RejPosRozpr* b4; *BudBib Ps* 78/4, 105/2, *Is* 63/7, *Esth* 14/8, 2.Mach 2/8; *CzechRozm* 120, 174v; A kto wymowi moc Bożą y wysłowi chwałę iego? *SkarŻyw* 91; *CzechEp* 210; *NiemObr* 108, 109, 112; *ReszHoz* 136; *ArtKanc* F13v, TI7v; *GrabowSet* R2v; *LatHar* 13, 106, 130, 202, 328 (15); *WujNT Mar* 8/38, s. 230 marg, 304, *Ioann* 1/14, 9 arg (12); Wldomie y w oczách ludzi onych/ [...] w niebo wfłąpił P. IEZVS, w wielkiey chwale Anyołów y duchow oycow świętych *SkarKaz* 244a, 4b, 83a, 208a, 489b. Cf »chwała Boga«, »chwała bostwa«, »chwała jasności«, »chwała krolestwa«, »chwała majestatu«, »chwała Pana«, »chwała wielmożności«.

W charakterystycznych połączeniach: *chwała się (p)okazuje (ukazuje)* (15), *stanie się, nie ustanie, wezjdzie* (2); *chwałę objawi(a)ć* (3), *ogłądać* (4), *opisować (wypisować)* (5), *(o)powiadać (opowiedzieć, wypowiedzieć)* (8), *oznajmić* (3), *rozmnożyć, rozstawić, uj(ź)rzec* (7), *widzieć (widać)* (20), *wysławiać (wysławić)* (2), *wyśpiewawać, wyznawać; ogarnąć (ogarniony) chwałą* (2); *do chwały (do)prowadzić* (2), *dostać się, przy(j)ść* (2), *przywieść; patrzeć na chwałę* (2); *oblec się w chwałę; w chwale ukazać (się)* (2), *wstąpić, wywyszony, wzięty; z chwałą doprowadzić (przyprowadzić, doprowadzony)* (3), *ić, (po)niesiony* (2), *przebywać, przyjęty, wstąpić, zstąpić; chwała dziwna* (2), *można, niebieska* (3), *nieśmiertelna, niewymowna* (2), *niewypowiedziana* (2), *niezmier(zo)na* (2), *ojcow(sk)a* (5), *Pana Chrystusowa* (6), *prawdziwa, synow(sk)a* (2), *świetna, święta* (7), *wieczna* (14), *wiekuista* (2), *wielka* (29), *wszel(a)ka* (6), *wszytk)a* (17), *wysoka* (2); *chwała Chrystusa Pana, Ducha, Jehowy* (2), *Krolowej niebieskiej, mocy (możności)* (3), *nieba i ziemie, Ojca* (6), *Trojce; Bog chwały, bogactwo* (5), *cherubin, moc, objawienie* (2), *obliczność* (3), *Ociec* (3), *okazanie* (3), *przyjście, Syn, wieczność, wielkość* (4), *wysławianie, wysokość, wyznawacz, wyznawanie; z zaimkiem oznaczającym Boga: chwała moja* (9), *sw(oj)a* (33), *tw(oj)a* (42).

Zwroty: »być, będący w chwale« [szyk zmienny] (6 : 2): *OpecŻyw* 9; *LubPs* Z5v; *Leop* AAA4v; *RejAp* 14; *RejZwierc* 195v; *NiemObr* 112; *LatHar* 87; á iżby wfzelki Ięzyk wyznawał iż Pan Iesus Chrifus iest w chwale Bogá Oycá [*in gloria est Dei Patris*]. *WujNT Philipp* 2/11.

»napełnić chwałą, napełnić się chwałą; pełen (a. napełniony) chwałą; *chwała napełnia« [szyk zmienny]* (1 : 1; 5; 1): *OpecŻyw* 181; *PatKaz II* 43v; *LubPs* 03; *Leop Eccli* 42/16; *BibRadz Is* 6/3, *Agg*

2/8; ząkrył obłok wżytek dom Boży/ á chwałá Páńfka nápełniá gi *BielKron* 35v; Podwyż fię nád wżytkie niebá Pánie/ y wżytká ziemiá niech fię nápełni chwały twoiey. *SkarKaz* 244b.

»okazać (a. ukazać) się w chwale, z chwałą« [szyk zmienny] (5 : 2): *TarDuch* C7; Okazałeś fię tu w chwale w niewymowney łlawności/ Przyoblokłeś ná fię światłość iák odzienie kofztowne *LubPs* X5v, X3v; *RejAp* 186v; *LatHar* 168, 389; *SiebRozmyśl* C4v.

»przy(j)ść w chwale, z chwałą; przychodzący z chwałą« = *venire in gloria PolAnt, Vulg* (7 : 2; 1): *MurzNT Luc* 9/26; Gdy tedy przydzie Syn człowieczy w chwale łwey/ [...] tedy fiędzie ná łtolicy chwały łwey *BibRadz Matth* 25/31; *RejPosWstaw* [218]; *LatHar* 91; *WujNT Matth* 16/27, *Mal* 8/38, s. 159, *Mar* 13/26, *Bbbbbbb3*; *SkarKaz* 4b.

»siedzieć (a. usieść) w chwale« (5): *WujJudConf* 23v; *RejPosWstaw* [110²]v; Thy ná práwicy Bożey siedziłz w chwale Oycá. *ArtKanc* T17v; *LatHar* 573; *SiebRozmyśl* E3.

»wniść (a. wstąpić, a. wstępować) do chwały, w chwałę« = *intrare in gloriam PolAnt, Vulg* [szyk zmienny] (16 : 1) : Wífak to mufil cirpietz Kryftus/ a tak wniłtz do chwały łwé. *OpecŻyw* 168, 174v; *BielŻywGlab nlb* 9; *MurzNT Luc* 24/26; *LubPs* Z4; *BibRadz Luc* 24/26; *RejPos* 111v, 116v, 136 marg; *KuczbKat* 435; *MWilkHist* Kv; *NiemObr* 90; Pan [...] włtąpił w niebo do łwey chwały świętey/ gdzie Aniołow łą wielkie załtepy. *ArtKanc* G17, C17, Kv, L8v; *WujNT Luc* 24/26.

Wyrażenia: »chwała boża (a. boska), (Pana) Boga« = *gloria Dei PolAnt, Vulg; gloria, gloria Domini Vulg* [szyk 44 : 1] (34 : 11): *OpecŻyw* 68; *PatKaz II* 83v; *BielŻywGlab nlb* 9; *RejPs* 145v; *MurzNT* 31; *LubPs* T2v, dd6 marg; *KrowObr* A2, 116v; *Leop Tob* 3/24, *Eccli* 42/16, 49/10, *Ez* 43 arg, *Act* 7/55, AAA4v; *BibRadz I* 356b marg, 381a marg, *Bar* 5/2, *Apoc* 21/23; Oto chwała Boża vkázuie fię w obłoku. *BielKron* 31, 38, 40v, 41 [2 r.], 41v; *RejPos* 22v, 353v; *KuczbKat* 390 [2 r.]; *RejZwierc* 174; *WujJudConf* 71; *RejPosWstaw* [21³], [110²]v; *SkarŻyw* A3, 21 [2 r.], 121; *NiemObr* 109, 120; pátrząc pilnie w niebo/ wyżrzał chwałę Bożá/ y Iełufá łtoiącego po práwicy Bożey. *WujNT Act* 7/55, *Philipp* 2/11, *Tit* 2/13, s. 805 marg; *SkarKaz* 244b. Cf Wyrażenia przyimkowe.

»chwała bostwa« (5): *OpecŻyw* 9; *RejPs* 205v; Vmiłowałem Pánye pyękność domu twego/ Wktorim wiecznie przebywałz s chwałą bołtwá łwego. *LubPs* G2, F2v; *RejAp* AA5.

»jasność chwały, chwała jasności« = *splendor gloriae PolAnt, Vulg* (8 : 1): *BibRadz I* 356b marg, *Hebr* 1/3; *BiałKaz* E4; *CzechRozm* 54; Syn/ powiáda/ ieft iáłność chwały/ y słowo łftotne ktore było ná pocżátku v Bogá *SkarJedn* 282; *LatHar* 657; y ieft płodem myśli iego/ [...] y iáłnością chwały ábo światłości iego. *WujNT* 304, 753, *Hebr* 1/3.

»korona chwały« [szyk 2 : 1] (3): á chce podobno/ áby fię złomiło przymierze moie/ á koroná chwały iego/ áby vpádlá ná ziemię. *RejPs* 133; *BibRadz Bar* 5/2; *LatHar* 312.

»krol chwały« [szyk 38 : 1] (39): O krolu wífé chwály/ iakos ty dzis zełfrotzon tym żalofny^m połmiewanijm *OpecŻyw* [123]v, 19, 36v, [162]v; *PatKaz II* 43v; *RejPs* 35 [3 r.], 67; *LubPs* F4 [3 r.]; *KrowObr* 100v [3 r.], 173v; *RejPos* 29 [3 r.], 175; *SkarŻyw* 121; Ktory ieft wżytkich mocy pan Ten też krol/ wieczney chwały łam. *MWilkHist* D4v, D4 [3 r.], D4v [2 r.], E2v, E3v; *ArtKanc* R18v, T9v, T17v; *LatHar* 145, 191, 269, 362, 390, 573, 681.

»chwała (wielmożności) krolestwa (niebieskiego), krolestwo chwały« = *gloria (magnificentiae) regni Vulg* (17 : 2): *OpecŻyw* 1, 14, 92, 178; Káždy nychay zna chwałę krolełtwá twoyego/ Gdyż

nyet krolá ná fwyecye thobye podobnego *LubPs* ff, Z4, ff; *Leop* *A3v, *Ps* 144/11, 12; *HistRzym* 66; *RejPos* 110, 207, 347v; Ieft też y ono Krolestwo chwały Bożey/ o ktorym łyłyzymy iż Pan Chrifthus v S. Mátheufzá ták mowił *KuczbKat* 390, 390 marg; *LatHar* 602, 657; *WujNT* 551.

»chwała majestatu, majestat chwały« (5 : 5): A rozmáytemi flawami będą wyflawowác wielmożność twoię/ á nieznofną chwałę máieftatu twego *RejPs* 205, 214; *RejAp* 14; *RejPos* 144; Máchomet [...] wfyłtek Máieftat chwały Chryftuáfá páná podeptał *BiałKat* 181, 181; *KuczbKat* 15; *ArtKanc* T17; *LatHar* 328, 573.

»pan chwały« = *Dominus gloriae Vulg* (11): *PatKaz II* 48v, 57; *KrowObr* C3; *CzechRozm* 159 [2 r]; *KochPs* 144; Dziwuy fię á zdumieway/ iż fię z tobą prochem/ y błotem zrownął Pan chwały *SkarŻyw* 2; *NiemObr* 112; *GrabowSet* T4; *WujNT* 1.Cor 2/8; *SkarKaz* 82b.

»chwała pańska, pana« = *gloria Domini Vulg*, *PolAnt*; *maiestas Domini Vulg* (17: 3): *LubPs* D4, M3 marg, R5v, dd6v, ff4; I vkázálá fie wfyłtkim chwałá Páńfka. *Leop Num* 16/19, 2.Par 7 arg, 2, *Ez* 2/1; *BibRadz Ps* 144 arg, *Is* 60/1, *Hab* 2/14; *BielKron* 35v; *RejAp* 185, 186; A iáki tám był ftrách y okazanie chwały Páńfkiey *RejPos* 349, 269; *CzechRozm* 120; *NiemObr* 83; *LatHar* 262.

»stolica (a. stolec) chwały« — *thronus gloriae PolAnt* (3): doftoynas mietz podle fyna twégo milégo/ ftoletz chwály od wiekow tobie zgotowány. *OpecŻyw* 184; *LubPs* hh2v; *BibRadz Matth* 25/31.

»chwałą ukoronowany« (4): iż on więcey Pápieżowi [...] vfa/ niżli [...] Iezufovi Chriftuftufovi [!] czciá y chwałą od Bogá vkoronowanému *CzechEp* 16; *NiemObr* 107, 120 [2 r.].

»wielmożność chwały, chwała wielmożności, wielmożna chwała« = *magnifica gloria PolAnt*, *Vulg* (8 : 3 : 3): *WróbŻolt* Y5; gdy tu ftałifz w wielkiey wielmożności chwały twoiey ku rozeznawaniu kazdey fprawiedliwofci *RejPs* 99v, 23, 95v, 102, 134, 144v (10); *BibRadz* 2.Petr 1/17; żeby lud Chrześcijánfki/ [...] z boiáźnią y z ftráchem przyftępował ku rozmyślaniu chwały iego wielmożności. *KuczbKat* 10; *WujNT* 2.Petr 1/17.

Szeregi: »bostwo, (i) chwała« (4): *LatHar* 371; *WujNT* 375; w Kanie Gálileyfkiey: gdzie íam boftwo y chwałę fwoię ziówił *SkarKaz* 514a, 161a.

»cześć, (i, a) chwała« [szyk 7 : 2] (9): *SeklKat* F3; *KrowObr* A2; *RejPos* 222; Ciebie obefzłá wkoło cześć/y swiętna chwałá *KochPs* 154; *CzechEp* 16; *NiemObr* 107, 120 [2 r.], 166.

»chwała, (i, a) dostojność (a. dostojeństwo)« (6): *PatKaz II* 77; *KrowObr* 213, 213v; *BibRadz Bar* 5/6; Lucyper iálfny/ ktory chciál być rowny Bogu/ y przywłázczył thez íobie chwałę á doftoynność Bożą *HistRzym* 93; *RejZwierc* 195v.

»chwała i godność« (1): Chwałą y godnością vraczyłes go Pánie. *LatHar* 437.

»chwała, (i, abo) jasność« [szyk 3 : 1] (4): *WróbŻolt* 118; *KuczbKat* 95; *LatHar* 202; Nie iednáka będzie ciál swiętych iálfność ábo chwałá/ ále rozmáitá/ wedlug rozlicznofci zaflug. *WujNT* 620.

»chwała i krolestwo« (2): *BiałKat* c; Y obiecał niektorym vkázác tę chwałę y krolestwo/ ktorym fię iemu krzyż y praca plácić będzie *SkarKaz* 122a.

»łaska, (i) chwała« (6): *PatKaz III* 87, 97; Tam ípániále one Anyelfkie Chory/ [...] łálfką y chwałą/ ktorą íá od Páná Bogá opátrzone *LatHar* 595, 130, 262, 342.

»chwała, (a, abo, i) majestat« = *gloria Vulg* [szyk 9 : 4] (13): *RejPs* 97; *MurzNT* 183v marg; *Leop* 1.Reg 4/21; *RejPos* 91, 148v; *BiałKat* 181; *KuczbKat* 35; *RejZwierc* 9v; Abowiem gdy z wielką chwałą

á Máyeftatem swoim Bołkim sftąpić raczył ná onę gorę *RejPosRozpr* b3v; *NiemObr* 109, 166; *LatHar* 371, 377.

»moc (a. możność), (i, a) chwała« = *efficacia a. potestas et gloria PolAnt* [szyk 15 : 7] (22): *SeklKat* P; A tedyć virzą łyna człowieczego/ á on idzie w obłokách z mocą wielką i chfálą *MurzNT Mar* 13/26; *LubPs* T5, V6 marg; *KrowObr* 33, 117; *Leop Ps* 144/12; *BibRadz Luc* 21/27; Moizełz y Aaron pádli ná zyemię [...] vkazáłá fie moc y chwałá boża ná domu Bożym przed włzytkimi. *BielKron* 40v, 467v; *RejAp* 52, 113; *RejPos* 304v; *KuczbKat* 55; *RejZwierc* 174; *RejPosRozpr* b4; *BudBib Ps* 78/4; *BiałKaz Fv*; *NiemObr* 100; *LatHar* 351; *WujNT Mar* 13/26; *SkarKaz* 83a.

»chwała i ochędostwo« (1): Ochędože fię theraz zacnołcią y wielmożnołcią/ á oblecz fię w chwałę y w ochędostwo [*gloriam et decorem indues te*]. *BibRadz Iob* 40/5.

»chwała i okrasa« (1): Włožyłz [!] ná fię miły panie chwałę y okrałę *WróbŻołt* 103/1.

»chwała i (a(1)bo) sława« [szyk 3 : 2] (5): *RejPos* 269; Y miełzkálá świátłość Iehowy (marg) Włafnie/ chwałá/ álbo sławá. (–) ná gorze Synáyłkiey *BudBib Ex* 24/16; *WujNT 1.Petr* 1/11; *SkarKaz* 83a. Cf *Wyrażenia przyimkowe*.

»chwała, (a, i) wielmożność« = *gloria Vulg, PolAnt* [szyk 10 : 6] (16): *WróbŻołt* 70/8; *RejPs* 205; *LubPs* ff; *Leop 2.Par* 7 arg, 2, *Ez* 2/1, 43 arg; Ochędogę chwały y wielmożności twoiey [*Decorem gloriae potentiae tuae*]/w dziwnych twych łpráwách rópráwowác będę. *BibRadz Ps* 144/5, *Is* 60 arg, *Ier* 33/9, *Agg* 2 arg; *RejAp* 52; *RejPos* 208v; *NiemObr* 107; *LatHar* 328, 484.

»chwała, (i) wszechmocność« [szyk 2 : 1] (3): *SeklKat* F3; ktora to práwicá/ áczkolwiek łpolną cześć chwały y włzechmocności Bołkiey známionuie/ iednák y miełce pewne w łobie zámyká *WujJudConf* 71; *WujNT* 375.

Wyrażenia przyimkowe: »dla chwały« = *propter laudem PolAnt* (3): Pan dla chwały łwey potłumił łprzećiwniki. *LubPs* M4 marg; *BibRadz Is* 48/9.

~ Szereg: »dla sławy i chwały« (1): záchowayże ie w imię twoie (marg) dla sławy y chwały twoiey. (–) *WujNT Ioann* 17/11. ~

»ku chwale« (1):

~ *Wyrażenie*: »ku boskiej chwale« (1): O ráczże to wczynic ku łwey BOłkiey chwale *ArtKanc* K4v. ~

Iron (1): Pomyłłze w czo fie obroći/ bo w robaki/ zyemię/ á w łmierdzący proch. Otoż małz chwałę łwoię/ otoż pychá ciálá twego *RejPos* 228v.

W przen (3) : ták y on świećił w kołciele Bożym. Iáko tęczá gdy łwieći miedzy mgłami chwały [*inter nebulas gloriae*]. *Leop Eccli* 50/8, *Eccli* 50/11; *LatHar* 447.

a. *Majestat boży ukazany jako zasłona dymna (słup)* (8) :

Wyrażenia: »blask chwały« (1): á fień nápełnioná iest bláłku chwały Páńłkiey. *Leop Ez* 10/4.

»chwała Boga« (1): á chwałá Bogá Izráélłkiego łtánęłá nád nimi z wierzchu. *BibRadz Ez* 10/19.

»chwała pańska« (7): y nápełnił obłok fień łrzednią wewnątrz. A podniełiona iest chwałá Páńłka nád Cherubiny do progú domowego *Leop Ez* 10/4, *Ez* 3/12, 10/4; *BibRadz Ez* 10/4 [2 r.], 18; Y vkazáłá fie chwałá Páńłka iáko dym w kołciele. *RejAp* 77v.

b. *Majestat zewnętrzny, świecki; gloria Vulg* (19) : *OpecŻyw* 70v; *OpecŻywSandR* nlb 3; *HistAl* L7v; a wđyć wám powiedám/ że i Solomon ze włzego pańłstwa swoiego/ niebył tak łtroiny (marg)

wfzyftkiei chwały fwoieie nie był przyodźiewán (-) iako iedna ftych. *MurzNT Luc 12/27*, s. 23v *marg*; *Leop Eccli 50/14*; *BibRadz Bar 5/3*; *RejPos 217*; *SkarŻyw 224*.

chwała kogo, czego (5): *OpecŻyw 38*; *MurzNT Luc 4/6*; *Leop Luc 4/6*; Dyabeł [...] vkazał mu wfzytki kroleřtwá fwiátá thego y wfzytkę chwałę ich *RejPos 69v*; *SkarKaz 123b*.

W charakterystycznych połączeniach: chwałę dać (2), okazać; dać w chwałę; z chwałą pokazać się, przyjechać (2); chwała cesarska (4), tw(oj)a (2), wielka (4), wsz(ystk)a (4).

Wyrażenie: »korona chwały« (1): A będzie koroná chwały twoiey w ręku Pánfkich/ y wfzytki przypráwy kroleřtwá twego w ręku Bogá twoiego. *RejPos 3*.

Szeregi: »chwała i kroleřstwo« (1): y przywiedziono go przed oblicze iego y dáł mu [...] zwierzchność y chwałę y Kroleřtwo *CzechRozm 124*.

»moc i chwała« = auctoritas et gloria PolAnt; potestas et gloria Vulg [szyk 2 : 1] (3): záprawdę by poznał iáko wielka chwałá y moc nářzá ieřt *HistAl C7v*; Damci tę wfzyftkę moc/ i chwałę tychto rzeczy. *MurzNT Luc 4/6*; *Leop Luc 4/6*.

»wielmożność i chwała« (1): A iáko fię Sálomon Sábie krolowey z fwoią wielmożnością y chwałą pokazał *SkarKaz 122b*.

W przén (1) : ZWlecz że fię Ieruzálem z odźienia płáczu y z záłoby twoiey/ á oblećz [!] ná fię miáľto řzáthy zacnoř chwały [*indue te decore et honore [...] sempiternae gloriae Vulg*] *BibRadz Bar 5/1*.

5. Szczęřcie wieczne, raj, króleřstwo niebieskie (w pojęciu chrzeřcijańskim); futura a. aeterna gloria Vulg (355) : *OpecŻyw 1, 135, 180, 184v, 185, 186*; *PatKaz III 107, 107v*; *WróbŻoľt T8, Y3*; a tak [...] dořtäpilibychmy onego beřpiecznego mieřzkania chwały twoiey *RejPs 85, 32v [2 r.]*, 107v, 188v; *LubPs Y2v*; *KrowObr 171*; *BibRadz Prov 21/21*, s. 351b *marg*, 2.*Cor 4/17*; *BielKron 19*; Coż nam dáley Pan w tym przybytku řwoim tey chwały řwoiey y w tey noweý ofiáďłoci řwoiey obiecować raczy? *RejAp 176, 65*; *RejPos 113v, 226v*; *GrzegŚm 14, 38*; *KuczKat 35, 95*; *WujJud 70v*; *RejPosWstaw [1102]*; ktory nas wezwał ku chwale řwey: ku řywotowi/ y nieřmiertelności. *CzechRozm 225, 32*; *SkarŻyw 21, 51, 227, 511*; *NiemObr 87*; náture nářze řzkáradźimy/ łáľkę vtracamy/ chwały pozbywamy/ y wpadamy w wiekuifte zátráčenje. *WerGořc 204*; *ArtKanc 13, N4v, T*; *GrabowSet Q2*; *LatHar 65, 93, 148, 390, 476, 738*; *WujNT 84 [2 r.]*, *Mar 10/37*, s. 551 [3 r.], 595, 2.*Cor 4/17*, s. 631 (13); *SiebRozmyřl A3*; Abo iż w chwale ná widzeniu Bogá ieřzcie nie řá *SkarKaz 635b, 6b, 636a*.

chwała kogo, czego (46): *OpecŻyw 16v, 160*; *RejPs 121*; Tám wfzyftko řtworzeniey wybáwyone będąye od nyewoley zákářenya/ ku wolności chwały řynow bořych *KromRozm III D2*; *LubPs O2v*; *KrowObr 104, 171v*; *Leop Hebr 3/6*; *BibRadz Bar 4/36 [37]*, *Apoc 22 arg*; *BielKron 467*; *RejPos 113, 186v, 190v, 238v, 301v*; *GrzegŚm A4*; *CzechRozm 28v*; Zámilowáľám Pánie ozdobe domu twego y chwałę mieřzkánia twoiego. *SkarŻyw 142, 168, 598*; řtárego Adámá ábyřmy zewlekli/ á iuż od zľořci řwych weřpoľ z nim powřtäli/ žebyřmy fię do iego chwały dořtäli. *ArtKanc N4*; *LatHar 422, 434, 604, 676*; *WujNT 364, Rom 5/2, 8/21*, s. 582, 1.*Cor 15 arg (9)*. *Cf »chwała Boga«, »chwała kroleřtwá«, Wyrażenia przyimkowe*.

chwała komu (2): á thedy chwałá káďdemu będzie od Bogá. *BibRadz 1.Cor 4/5 [idem]* *WujNT 1.Cor 4/5*.

W charakterystycznych połączeniach: *chwałę dostać, mieć* (2), *(od)da(wa)ć* (5), *oglądać, otrzymać, pożywać, wysławiać, zasłużyć (zasługiwać)* (6); *chwały domieścić, (domieszczenie, domieszczone)* (10), *dosta(wa)ć* (4), *dostąpić* (2), *używać (pożywać)* (5); *do chwały się dostać* (6), *policzać, powołać, powstać, przenieść, przypuścić, wstąpić, wzdychanie* (6), *wezwać (wzywać, wezwany)* (6); *ku chwale powołać, wezwać; w chwale domieścić, okazać się* (2), *powstać* (2), *pożywać, przebywać (przebywanie)* (3); *chwała błogosławiona, niewymowna, święta* (3), *wielka* (3), *wszystka*; *chwała nadzieje* (2), *światłości, żywota; dziedzic chwały* (7), *godny* (2), *jasność* (2), *mieszkanie, nadzieja* (4), *przybytek, przyście, światłość* (2), *uczestnictwo (uczęśność)* (3), *uczestnik* (8), *wysławianie; nadzieja o chwale; z zaimkiem oznaczającym Boga: chwała sw(oj)a* (29), *tw(oj)a* (28).

Zwroty: »brać do chwały« (1): á zwłazczá przy śmierci przychodzi Pan IEZVS. y bierze ie do chwały fwey *SkarKaz* 243a.

»krolować, krolowanie w chwale« [szyk zmiany] (5 : 1): *OpecŻyw* 154; *HistRzym* 91v; *RejPosRozpr* C; By twe Słowo pádáło w nas iák w dobrá ziemię: abyfmy z niego owoc ftokrotny dawáli/ á po śmierci w chwale twej wiecznie krolowali. Amen. *ArtKanc* K18; *LatHar* 673; *WujNT* 159.

»przy(j)ść (a. wnieść itp.) do chwały, ku chwale, w chwałę, na chwałę« [szyk zmienny] (18 :3: 2 :1): abyfmy z fprawiedliwymi wdzień fładny ftoiątz na prawicy przifli do wiečné chwały. *OpecŻyw* [192]v, 16, 150, 160; *RejPs* 37v, 84; *BielKron* 467v; *LeovPrzep* b2; *RejAp* 159v; *HistRzym* 116v, 117v; gdyż nie káždy kto zánim woła fáłecznym głósem/ Pánie Pánie/ wnidzie do chwały iego *RejPos* 190v, 113, 186v; *RejPosWiecz_3* 99; *GrzegŚm* 14; *KarnNap* A2v; poydziewá zaráz ná chwałę zgotowáná bráćie miły *SkarŻyw* 532, 245, 342; *ReszList* 151; *WujNT* Zzzzz3v; *WysKaz* 13; *SzarzRyt* D.

»przywieść (a. doprowadzić itp.) do chwały, ku chwale, w chwałę, na chwałę« = *in gloriam adducere* *Vulg* [szyk zmienny] (14 : 3 : 3 : 1): a augelowe [!] bozy wyedy yá wchwałá wyeczua [!] y wyeczne weszelye. *PowUrb* + 3v; *OpecŻyw* 173v, 174v, 182; *WróbŻółt* R2v; *RejPs* 130v, 168; Thy grzechy náfze otzyść/ y przywiedz nas do chwały wietzney. *KrowObr* 177; *Leop Hebr* 2/10; *BibRadz Hebr* 2/10; kthory thák bárzo prágnął pozyfkać fobie á przywieść do chwały fwey fwiętey/ nędznego á wpádłego człowieká *RejPos* 187; *WujJud* 152; *ArtKanc* F10, G14v; Ták mnie do chwały/ gdzieś fam ieft/ wprowadzifz/ Ták mnie/ w rząd Duchow wielebnych/ pořadzifz *GrabowSet* X3v; *LatHar* 40, 226, 312, 550; *WujNT Hebr* 2/10; *SkarKaz* 119b.

»w chwale, chwałá (u)koronować« (1 : 1): A w ten czás ie w chwale fwey iuz vkoronuiefz/ Y ciálem wwielbionym á iálnym dáruiefz *ArtKanc* O16v; Pan BOg [...] gotow/ wdzięcznemu á pilnemu/ dárow fwoich przyczyniáć/ y one w tobie tu fálką zdobić/ á w niebie chwałá nieśmiertelná korunowác. *LatHar* 674.

»wziąć (a. przyjąć) do chwały, ku chwale, w chwałę; wzięty do chwały« = *suscipere in honorem* *Vulg* [szyk zmienny] (6 : 3 : 1; 3): bo iá ciebie nieopuffczę/ aliż cie do fwe chwały wezmę *OpecŻyw* 166v, 151; *RejPs* 102; *RejPos* 194; duřzá ściáłá do żywotá/ do chwały y zapláty bywa pirwey wziętá. *GrzegŚm* A4; *RejZwierc* 167v; *CzechRozm* 28v, 194; *SkarŻyw* 329; *ArtKanc* B4; *LatHar* 237; BOG to zna/ bierzác k wadze w fwe niechybne fzale/ A mnie (przydzie czas) przyimie k fwey bezbiedney chwale *RybGęśli* C3; *WujNT Rom* 15/7.

»w chwale żyć« [szyk zmienny] (3): *LubPs* O2v; Wyrwi nas z Szátánłkiey śiły/ byfmy w chwale twoiey żyli *ArtKanc* S18, I3v.

Wyrażenia: »chwała boża (a. boska), Boga, bostwa« = *gloria Dei Vulg* [szyk 15 : 1] (11 : 3 : 2): *RejPs* 168; *SeklWyzn* g4v; *HistAl* K; *LubPs* O2v; *Leop Rom* 3/23; *RejPos* 113; *RejPos Wiecz*³ 99; Kroleftwo łálki muśimy pirwey mieć/ á potym też chwały Bożey. *KuczbKat* 390 marg; *RejPosWstaw* 21v; *SkarŻyw* 62; *LatHar* 667; *WujNT Ioann* 11/40, s. 538 marg, 571 marg; *SkarKaz* 636a. Cf *Wyrażenia przyimkowe*.

»korona, wieniec chwały« [szyk 7 : 1] (7 : 1): *OpecŻyw* 187v; *KrowObr* 4v; *Leop 1.Petr* 5/4; *RejPos* 227v; á miey dobrą nádzieieł/ żeć ielt záchowaná Koroná wieczney chwały *KarnNap* Fv; *NiemObr* 43; *LatHar* 242; A gdy fię okaże on Arcypáfterz/ odnieśiećie nie więdnący wieniec chwały [*gloriae coronam*]. *WujNT 1.Petr* 5/4.

»chwała krolestwa« (7): a iłz bychmy [...] niebyli odrzuceni od wiekuiłtey chwały krolewftwa twego. *RejPs* 76; *RejPos* 124v, 187; *KuczbKat* 390; *RejPosRozpr* c; *LatHar* 277, 626.

»chwała niebieska« = *gloria coelestis Vulg* [szyk 37 : 10] (47): *OpecŻyw* 16, 174v; *PatKaz I* 182; Raczył nam dać dziedzicztwo swoie Dziedzictwo, to ielt chwałę niebieską. *WróbŻolt* 46/5, E8, R2v, kk5, tt2; Ktorzy fię kwápią do chwały niebiełkiey/ máią fię obierác w czyłtości ferdeczney *Leop 1.Ioann* 3 arg; *LeopPrzep* b2, K; *GrzegŚm* 14; *KuczbKat* 140; *WujJud* 152; *KarnNap* B3, C2, D, E, E2, F; *SkarŻyw* 595; *ArtKanc* B6; *LatHar* 42, 312, 365, 410, 411 (21); *WujNT* 582, 2.*Tim* 2/10; *SkarKaz* 119b, 205b.

»chwała nieśmiertelna« [szyk 2 : 2] (4): *KuczbKat* 190; *LatHar* 674; *WujNT* 529; KTo ták ná tym świecie żyie/ [...] temu zátzymánia iákiego dla wełźcia do chwały nieśmiertelney/ obáwiác fię nie potrzebá. *WysKaz* 13.

»chwała pańska« [szyk 2 : 1] (3): *RejPs* 204v; *RejAp* 159v; Przybliżác fię iuz dzień biały/ káždy człowiek w wierze łtały/ powftán do Pánłkiey chwały. *ArtKanc* T3v.

»przyszła chwała« = *futura gloria PolAnt, Vulg* [szyk 11 : 3] (14): *PatKaz III* 139; *WróbŻolt* B7v; Abowiem rozumiem iłz nie łą rowne vtrápienia ktore czału tego ćirpimy przyłzley chwale/ kthora fię nam obiáwi. *BibRadz Rom* 8/18, II 143c marg; *BiałKat* 28v; *KuczbKat* 140; *WujJud* 221; *SkarŻyw* 582; *LatHar* 103, 381, 604; *WujNT Rom* 8/18, 2.*Cor* 5 arg; *SarnStat* 986.

»wieczna, wiekuista chwała« = *gloria aeterna Vulg, PolAnt* [szyk 84 : 45] (100 : 29): *PowUrb* +3v; *OpecŻyw* 14, 21v [2 r.], 145, 151, 153v (9); *PatKaz I* 2v; *WróbŻolt* Bv, N4, aa4; *RejPs* 37, 76, 102, 122v, 130v(8); *SeklWyzn* b3, g4v; *SeklKat* V3; *RejKup* ee5v; *MurzHist* F; *LubPs* B4, C marg, T2, Z2; *SeklPieś* 31; *KrowObr* 104, 104v [3 r.], 172v, 177; *Leop 1.Petr* 5/10; *BibRadz 2.Tim* 2/10; z którym [*kapłanem*] też dáie nam połpołu łpráwiedliwość/ wolność/ miér/ pokoy/ y wiekuiłtą po śmierći chwałę łwá. *OrzQuin* X4v; *HistRzym* 91v, 116v, 117v; *RejPos* 47v, 124v, 178, 187, 227v, 238v; *RejPosWiecz_3* 99; *BiałKat* 103v; áby ćiałá wełpołek z dułzámı swoimi/ łłufłzney zapłáty wieczney chwały álbo też męki dołtały *KuczbKat* 60, 160; *WujJud* 113v, 152; *CzechRozm* 28v, 194; *KarnNap* A2v, C2, E2, Fv; *SkarŻyw* 62, 245, 329, 342; *ReszList* 151; *WerKaz* 306; *ArtKanc* B4, 14, T17v; *GrabowSet* A3v, I, I2v; á trwáiącego w cnoćie/ do chwały wieczney prowadzi. *LatHar* 226, 40 [2 r.], 184, 192, 199, 202 [2 r.] (25); *WujNT* 159, 2.*Tim* 2/10, *Rom* 8 arg, s. 551 [2 r.], 555 (12);

SiebRozmyśl D, I3v, M2v; Za czym członki tego kościoła [...] łą fyny Bożymi/ y fpolnemi z Pánem Kryftułem dziedzicami chwały wieczney. *PowodPr* 16. *Cf Wyrażenia przyimkowe*.

Szeregi: »chwała a błogosławieństwo« (1): tak fprawuy to zebranie fwoie: iakoby nas przyprowadzic raczył w tey fpoleczności tam gdzie by iufz wiekuište pozytki bral ftey trzody fwoiey wieczney chwały a błogosławieńftwa fwego fwiętego. *RejPs* 146.

»krolestwo i chwała« = *regnum et gloria Vulg* [szyk 4 : 1] (5): bylibyfmy godni niegdy zá iego łąfką y miłosierdzim/ sftać sie vczeńtniki chwały y Kroleştwa niebieskiègo. *KuczbKat* 45; *KarnNap* A2v; *NiemObr* 86; *WujNT* 1.*Thess* 2/12, Ccccc3v.

»łaska a (i) chwała« [szyk 4 : 1] (5): *PatKaz* I 18v; *WróbŻołt* 118/77, pp5; *GrabowSet* L2v; przetoż y fwiętych Bożych [...] nigdy z Chryftułem Pánem/ dawcą łąłki y chwały/ nie rownamy. *LatHar* [+11].

»chwała i nieśmiertelność« (1): rácz nákoniec P. Iezu [...] koroną chwały y nieśmiertelności ozdobić fługę twego *LatHar* 242.

»chwała i radość« (1): y otwarza mu Pan chwałę y radość *SkarKaz* 8b.

»chwała i szczęśliwość« [szyk 2 : 1] (3): *KuczbKat* 160; vczyńił nas vczeńtnikami chwały fwey y fzczeńśliwości *LatHar* 485, 233.

»chwała i świetność« (1): iż po śmierci áni bogáctwá/ áni zacność rodzáiu do chwały y świetności prawdziwey/ nic nie pomagáią *WysKaz* 44.

»uwielbienie i chwała« [szyk 1 : 1] (2): iáko miał przez mękę fwą wnidź do vwielbienia fwego/ y do chwały wieczney. *LubPs* Z2; *SkarKaz* 635a.

»wesele i chwała« (1): á iż vczynki z łąłki pochodzące záfługuią niebo/ y wiefťze ábo mnieyfze w nim wefele y chwałę. *WujNT* 584.

»chwała i zbawienie« [szyk 1 : 1] (2): ieft też vpominkiem przyfzłey náfzey chwały/ y zbawienia wiecznego. *WujJud* 221; *KarnNap* C2.

»zmàrtwychwstanie i chwała« (1): potym też na wtorym przifzciu da owoc drugi zmàrtwychwftania y chwały wieczney. *WróbŻołt* Bv.

»żywot wieczny, (i) chwała« [szyk 3 : 1] (4): bo ftey vyary doftápujemy vzytku zyوتا viecznego y chwały nyebyefkyey *PatKaz* I I5v; *MurzHist* N4; *KarnNap* D; *WujNT* 529.

Wyrażenia przyimkowe: »dla chwały« (2):

~ *Wyrażenie*: »dla wiekuištey chwały« (1): Aták niechay miły pánie będzie błogosławiono od ciebye zebranie to/ á wielká obfifóć wtey oliádłofci twoiey y dla wiekuyftey chwály twoiey y dla wiernych twoich *RejPs* 191.

Szereg: »dla chwały i dobra wiecznego« (1): á tu dla Páná fwego/ ktory dał krew zá was/ dla chwały y dobrá wiecznego [!]/ ktory was pewnie nie minie/ záfłueicie fię? *SkarŻyw* 46. ~

»ku chwale« (11): ále powiedamy mądrość Bożą w táiemnicy/ onę zákrytą/ ktorą Bog przenáznáczył przed wieki ku chwale náfzey. *WujNT* 1.*Cor* 1/7.

~ *Wyrażenia*: »ku chwale bostwa« (1) : iż ftráćili miłego á wdzyècznego towárzyfzá fwego/ ktory był fprawion/ ftworzon/ á zgotowan ku wieczney chwale fpołu z nimi/ onego wiekuištego Boftwá *RejPos* 342v.

»ku wiecznej chwale« [szyk 8 : 2] (10): *RejPs* 126, 129, 138v, 143v; ma ten kołcyoł włobyte złe y dobre/ wezwáne y wybráne/ przeźráne ná potęmpyeny/ y zrządzone ku chwale wyeczney. *KromRozm III* D2v, C6v; *KrowObr* 169; *RejAp* 67v; *RejPos* 342v, 355v.

Szereg: »ku czci a ku chwale« (1): aby nas tak nienalalł: iako niepotrzebnych ktorzyby mieli być wyrzu- ceni z świętey łpołeczności ktorą ty łobie ku czci a ku wieczney chwale zołtawic będziefz raczył *RejPs* 143v. ~

»na chwałę« (3):

~ *Wyrażenie*: »na wieczną chwałę« [szyk 2 : 1] (3): á ftráľzliwe rzeczy łprawowác będzie ręká bołtwá twego co tobie włsytko ná wieczną chwałę wynidzie. *RejPs* 67v, 161; *KromRozm III* C8v. ~

6. *Zalety, zasługi; laudes Mącz; gloria PolAnt, Vulg* (25) : *OpecŻyw* 4v, 8; Młedzy wielkołcią chwały ij teź tznót rozmaijtych/ pannę dołstoyną świętą Cecylią piłmo chwáli s té tznoty *OpecŻywPrzedm* C3; *OpecŻywSandR nlb* 2; *PatKaz I* 1; *PatKaz III* 88; *BielŻyw* 92; *LudWieś* B4; TEdy Anná modliłá łie ták mowiac/ Rozwefeliło łie łerce me w Pánu/ á chwałá moiá przezeń iełth wywyżłzoná *BibRadz* 1.Reg 2/1, *Philipp* 3/19; Exequi laudes Brassicae longum est, Wyliczác włziłtki chwały Kápułtne/ czarney álbo Broskwie długo by było. *Mącz* 385c; *ModrzBaz* 130; *WujNT* 1.Petr 2/20; *WysKaz* 26.

chwała kogo, czego (8): *OpecŻyw* 47; *PatKaz I* 1 [2 r.]; *KromRozm II* 12; *KuczbKat* 400; *ModrzBaz* 102; Tác iełt chwałá wiáry (Augułtyn S. mowi) iż to wierzymy/ czego nie widzimy. *WujNT* 777, *Philipp* 4/8.

chwała w czym (3): *KrowObr* 240, 242v; ktorych koniec/ zátráćenie: ktorych Bog/ iełt brzuch: y chwałá w fromołcie ich [et gloria in confusione ipsorum] *WujNT Philipp* 3/19.

W charakterystycznych połączeniach: *chwała się dzieje, jest* (3), *ukazuje się, wystawia się; chwałę mieć, wyliczác; chwała Jozefowa* (2), *kapustna, moja, wielka* (2), *własna, wysoka* (2); *pilność chwały, wielkość*.

7. *Ozdoba, duma, zaszczyt, radość, dobrobyt, weselenie się; gloria Vulg, PolAnt* (65) : *OpecŻyw* 8v; Iáką chwałę máią wierni káznodzyeie/ gdy podbiyá pod moc łłowá Bożego zacne krole y kłiążetá. *LubPs* ff4v marg, V5; á Wikárij iego w rołkołzách żywie y chwały tego łwiátá vżywá? *KrowObr* 11v; *Leop Prov* 28/12, *Ioann* 5/44; *BibRadz I* 281a marg, *Iob* 20 arg, *Eccli* 9/14, *Bar* 5/4, *1.Cor* 15/31; *RejPos* 72v; *BudBib Eccli* 14/26[27], *4.Esdr* 1/36; *CzechRozm* 168; Nie długá miálá z zacnych łupow chwałę. *KochSz* B4v; *LatHar* 423; Boiaźń Páńłka chwałá iełt y chełpliwołcią y wełem *KołakSzczęł* B4; *WujNT Eph* 3/13; *SkarKaz* 208a; *SzarzRyt* B2 [2 r.].

W charakterystycznych połączeniach: *chwałę cukrowác, mieć* (2); *oznajmić, ukazowác; chwały szukać, używác, zajźrzec; napęłnić chwałę; w chwale mieszkać; chwała jego (jej)* (3), *moja, przerzeczona, wasza* (2), *wielka* (3); *chwała ludu, ludzi, poboźności, żywota*.

Szeregi: »chwała i bogactwo« [szyk 1 : 1] (2): ktho będzie tzuł poránu ku mnie/ náydzie mię/ á łemną łá bo- gáctwá y chwałá. *KrowObr* 163v; *BudBib Eccli* 24/19[23].

»chwała i łaska« (1): Iam rołciágnęłá gáłęzi moie iáko Terebint/ á gáłazki moie łá gáłazki chwały y łáłki. *BudBib Eccli* 24/18 [22].

»chwała i pociecha« (1): A to ich nawięłtłza chwałá y pociechá/ iż tu pátrzą ná pocźciwe żywoty á łpráwy náłze *RejAp* 56.

a. *Przedmiot chluby, radości; gloria Vulg (39)* : Przewo wstępuy wyłfey chwalo włfytkich fwiętych/ nadzieio włfytkich ludzi grzefłnych *OpecŻyw* 184, 26, 185 [2 r.]; ty yełth chwala yeruzalem *PatKaz I* 18v; *PatKaz III* 99v; *TarDuch* A2v, D7; *WróbŻołt* ff3; *LubPs* 02, X2 *marg*, Y6; *KrowObr* 162v, 166v, 175v; *BielKron* 31; *RejPos* 56, 305; O Mária ozdobo narodu ludzkiego/ y chwalo dworu niebiełkiego *LatHar* 505, 103, 221, 223, 237, 484; NIEVVIESTA z meżem ná początku od Bogá łtworzona. [...] Przewoż meż ielł głowá iey. [...] A oná chwalał iego. *WujNT* Aaaaaa2v, *Luc* 2/32, *2.Cor* 8/23, *Col* 1/27; *SiebRozmyśl* Gv; *SzarzRyt* B3v.

W charakterystycznych połączeniach: *chwala Chrystusowa, izraelska (2), jego, kościelna, m(oj)a (6), nasza (4), wdzięczna, wieczna; chwala błogostawionych, domu niebieskiego, kościoła, ludu (5), sprawiedliwych, tego świata (2), świętych (2), wybranych.*

Szeregi: »moc i chwala« (3): *LubPs* aa3v, gg2v; Moc moiá y chwalał Bog [*Fortitudo mea et laus Dominus*]/ y zołtał mi zbáwieniem *BudBib Ex* 15/2.

»chwala, (i) wesele« [*szyk 5 : 1*] (6): bos ty [mnie byl] [...] [ch]wala moia/ włfytko mé wefełé *OpecŻyw* 147v, 189; *PatKaz III* 124v; *LubPs* 03; Abowiem wy ielłełcie chwalał náłzá y wefełé [*gloria nostra et gaudium*]. *WujNT* 1.*Thess* 2/20, s. 707.

8. *Fraza*: »chwala (Panu) Bogu« = *to dobrze; Bogu dzięki; o factum bene Mącz, Cn; salva res est Mącz; optimum est, o bene quod, bene hercle factum, bene habet, o lepidum diem, gratia magna Iovi! Cn* [*szyk zmienny*] (52) : *RejRozpr* F2; *RejJóz* B3v; Náłli gorá chwala bogu *RejRozm* 391; *RejKup* i4v, x6; *MurzHist* K3v; *KromRozm III* N8v; *RejWiz* 54v; Chwalał Bogu [*benedictus Dominus*] łtáliłmy łie bogátemi *Leop Zach* 11/5; *RejFig* Bb7v; *RejZwierz* 105v; *OrzRozm* E2; o factum bene, O chwalał Bogu/ dobrze ták/ dobrze łie łtáło. *Mącz* 256a, 353a, 366b; *OrzQuin* A4v; *BielSat* B4; *CzechRozm* 38v; *SkarJedn* 241, 400; *SkarŻyw* 98; *MWilkhHist* C; *CzechEp* 82; *RzeszPrz* 6; *BielRozm* 2, 13; *GórnRozm* I2v; *ActReg* 113; *WujNT* 288; *SarnStat* 454; Iákołż łię miewałż? (–) Dobrze; Pánu Bogu chwalał. *CiekPotr* 90, 5; *GosłCast* 56; *PaxLiz* E3v; *SkarKazSej* 706b.

Ze zdaniem dopełnieniowym [że (9), iż (6)] (15): Kachno chwala bogu yłzem thego nyevczinil. *LibMal* 1543/76v; *RejWiz* 109; *OrzRozm* N; *WujJud* 109, 156v, 209v; *CzechRozm* 6v; *SkarJedn* 288; *SkarŻyw* 311; lecz chwalał Pánu Bogu/ iż nie tákich łudzi pan Bog łędziámi połtánowił *NiemObr* 113, 42, 82; Chwalał Bogu/ że té kráie/ Niołá inłże obyczáie *KochSob* 67; *WujNT Rom* 6/17, s. 404.

Iron (1): W łzpiżárni nic chwalał Bogu/ Nie máłż/ á wždy łłábo w brogu. *RejZwierc* 234v.

Parafraza frazy utartej: »chwala diabłu« (1): Chwala diabłu miła pani Strzewmy łie tak łiebie łami Bo kiedy kruk kruka kluie Pewnie głodne lato czuie *RejJóz* D2.

*** *Bez wystarczającego kontekstu (3)* : Splendor per translationem, Dołtoyność/ powaga/ chwalał/ cześć/ cnotá pánowánie/ okazałość. *Mącz* 409c, 286b, 323d.

Synonimy: **1.** cześć, godność, moc, powaga; **2.** błogostawienie, błogostawieństwo, chluba, cześć, dziekowanie, moc, nabożeństwo, pobożność, pokłon, sława; **a.** hymn, pieśń, psalterz; **a.** kościół, reliija, wiara; **3.** cześć, sława; **a.** ambicyja, chełpa, chełpliwość, chlubienie, chłuba, pycha; **4.** dostojność, godność, jasność, majestat, moc, sława, wielmożność, wszechmocność; **5.** łaska, nieśmiertelność, zmartwychwstanie; **7.** pociecha, moc, wesele.

Cf **CHWALEBNOŚĆ, CHWALENIE**

